

Deze tabellenbrochure is geldig
voor het jaar 2025

(Versie 17-01-2025)
(Bron [RVO](#))

Tabel 1

Wanneer mest uitrijden

Voor dierlijke mest en zuiveringsslib zijn er verschillende uitrijperiodes. Bepalend voor die verschillen zijn de mestsoort, de grondsoort en of er sprake is van grasland of bouwland. U mag niet uitrijden als de bodem bevroren, besneeuwd of met water verzadigd is. Ook mag u geen mest gebruiken als de bodem wordt bevoeid, beregend of geïnfiltreerd.

Zuiveringsslib met niet meer dan 70 gram stikstof per kilogram droge stof mag u onder voorwaarden het hele jaar gebruiken. Meer informatie vindt u op onze website. Op onze website vindt u ook de uitrijpregels voor compost, overige organische mest, EG-mest, overige anorganische mest en kalkmestsoorten.

	Grasland				Bouwland			
	Drijfmest en vloeibaar zuiveringsslib		Vaste mest en steekvast zuiveringsslib		Drijfmest en vloeibaar zuiveringsslib		Vaste mest en steekvast zuiveringsslib	
	Zand- en lössgrond	Klei- en veengrond	Zand- en lössgrond	Klei- en veengrond	Zand- en lössgrond	Klei- en veengrond	Zand- en lössgrond	Klei- en veengrond
januari			****	***			* / ****	
februari								
maart					*****	*****		
april								
mei								
juni								
juli								
augustus					**	**		
september					**	**	*	
oktober							*	
november							*	
december				***			*	

Uitrijden verboden
  Uitrijden toegestaan

* Bij de aanplant van plantsoen- en fruitbomen mag u vaste dierlijke mest en steekvast zuiveringsslib op bouwland op zand- en lössgrond het hele jaar gebruiken.

** Drijfmest en vloeibaar zuiveringsslib op bouwland mag u op alle grondsoorten van 1 augustus tot en met 15 september uitrijden als:

- u uiterlijk 15 september winterkoolzaad zaait voor zaadwinning in het volgende jaar of;
- u uiterlijk 15 september een groenbemester inzaait of plant die minimaal 8 weken blijft staan voordat het vernietigd wordt of;
- u in het aansluitende najaar bollen plant.

*** Rijdt u vaste storrijke mest uit op klei- en veengrond op grasland? Dan mag u uitrijden van 1 december tot en met 15 september.

**** Rijdt u vaste storrijke mest uit op grasland of bouwland op zand- en lössgrond? Dan mag u uitrijden van 1 januari tot en met 31 augustus.

***** Teelt u een vroeg gewas? Dan mag u uitrijden vanaf 16 februari. U meldt dit via Mijn percelen. De lijst met vroege gewassen vindt u op Wanneer mest uitrijden (rvo.nl).

Tabel 2

Stikstof landbouwgrond

Waarvoor gebruiken?

U gebruikt de forfaits (wettelijke normen) in dit document bij het berekenen van uw stikstofgebruiksruimte. Dit is de hoeveelheid stikstof uit alle soorten mest, die u mag gebruiken op uw bedrijf.

Hoe gebruiken?

Elk gewas of gewasgroep heeft per grondsoort een norm. U rekent met deze normen uit hoeveel stikstof u mag gebruiken voor elk gewas dat u teelt, en telt dit bij elkaar op. De uitkomst is uw stikstofgebruiksruimte.

De som die u maakt voor elk gewas ziet er zo uit:

$$\frac{\text{aantal hectare landbouwgrond van het gewas op 15 mei}}{\text{norm van het gewas en grondsoort}}$$

Normen voor volgteelt

Teelt u na de eerste teelt (het gewas dat u teelt op 15 mei) een ander gewas? Dan rekent u voor elke volgteelt nog een keer de norm van dat gewas. Staat in de tabel een aparte norm voor een volgteelt? Dan gebruikt u die voor elke volgteelt.

Dit geldt niet voor gewassen waar 'meermalige oogst' is vermeld. Voor deze gewassen geldt de norm het hele jaar en niet voor elke teelt.

Voor sommige gewassen telt u de norm mee in het jaar van oogsten. Dit zijn wintertarwe, wintergerst, tricale, winterrogge en haver (de gewassen met voetnoot 5).

Volgteelt na maïs

Teelt u na maïs een groenbemester, tijdelijk grasland of een verplicht vanggewas? Dan mag u voor deze volgteelt geen extra norm rekenen (zie voetnoot 2 en 6, en tabel 3).

Beweiden of volledig maaien?

U bepaalt in 1x voor uw hele bedrijf of uw grasland wordt gezien als grasland met beweiden of grasland met volledig maaien.

Onder grasland met volledig maaien valt ook grasland, waarop u jongvee weidt van runderen niet ouder dan twee jaar. Het aantal stuks jongvee in de wei is kleiner dan het aantal ouderdieren op uw bedrijf. U mag er ook hobbydieren op weiden.

Winterteelt

Voor gewassen met 'winterteelt' mag u de hele norm in het jaar van inzaai, planten of poten gebruiken. Gebruikt u een deel van de norm in het tweede jaar? Dan is dat maximaal de hoeveelheid die staat bij 'waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)'.

Mengteelt en onderzaai

Bij mengteelt gebruikt u de norm van het gewas dat de meeste winst oplevert. Bij onderzaai gebruikt u de norm van het hoofdgewas. Kunt u na de oogst van het hoofdgewas het ondergewas oogsten? Dan mag u ook voor dit ondergewas de norm meetellen.

Graszaad

Teelt u graszaad en krijgt u in het voorjaar of najaar nog een voedersnede? Dan kunt u het perceel in deze periodes als grasland zien. U rekent naast de norm voor graszaad ook met de norm voor tijdelijk grasland.

Aardappelrassen hoge of lage norm

Voor aardappelrassen is er een hoge of lage norm. Welke u gebruikt hangt af van uw aardappelras. De overzichten van aardappelrassen staan in tabel 2c en 2d. Staat uw aardappelras niet in deze overzichten? Dan gebruikt u de norm voor 'consumptieaardappelrassen overig' of 'pootaardappelrassen overig'. De normen staan op de volgende pagina.

Fritesaardappelen op klei

Voor fritesaardappelen uit tabel 2a die u teelt op klei zijn er hogere normen. Die horen bij de regeling stikstofdifferentiatie. Daarvoor moet u zich eerst aanmelden. De voorwaarden hiervan vindt u op onze website.

Gewas	Klei 2025	Noordelijk ¹⁰ , westelijk ¹¹ en centraal ¹² zand 2025	Zuidelijk ¹³ zand 2025	Löss ^{4,17} 2025	Veen 2025
Grasland (kg N per ha per jaar)					
Grasland met beweiden ¹⁴	345	250	250	250	265
Grasland met volledig maaien ^{1, 14}	385	320	320	320	300
Tijdelijk grasland² (kg N per ha per periode)					
van 1 januari tot minstens 15 april	60	50	50	50	50
van 1 januari tot minstens 15 mei ³	110	90	90	90	90
van 1 januari tot minstens 15 augustus ³	250	210	210	210	210
van 1 januari tot minstens 15 september ³	280	235	235	235	235
van 1 januari tot minstens 15 oktober ³	310	250	250	250	265
vanaf 15 april tot minstens 15 oktober	310	250	250	250	265
vanaf 15 mei tot minstens 15 oktober	280	235	235	235	235
vanaf 15 augustus tot minstens 15 oktober	95	80	80	80	80
vanaf 15 september tot minstens 15 oktober	30	25	25	25	25
vanaf 15 oktober	0	0	0	0	0
Akkerbouwgewassen (kg N per ha per teelt)					
Consumptieaardappelrassen hoge norm (zie tabel 2c) ¹⁵	275	260	208	204	270
Consumptieaardappelrassen overig ¹⁵	250	235	188	184	245
Consumptieaardappelrassen lage norm (zie tabel 2c) ¹⁵	225	210	168	164	220
Consumptieaardappel, vroeg (loofvernietiging voor 15 juli) ¹⁵	120	120	96	96	120
Pootaardappelrassen hoge norm (zie tabel 2d)	140	140	140	140	140
Pootaardappelrassen overig	120	120	120	120	120
Pootaardappelrassen lage norm (zie tabel 2d)	100	100	100	100	100
Pootaardappelen, uitgroei teelt (loofvernietiging na 15 augustus)	180	165	165	165	170
Zetmeelaardappelen ¹⁵	240	230	184	184	230
Suikerbieten	150	145	116	116	145
Cichorei	70	70	70	70	70
Voederbieten	165	165	132	132	165
Wintertarwe ⁵	245	160	160	190	160
Zomertarwe	150	140	140	140	140
Wintergerst ⁵	140	140	140	140	140
Zomergerst	80	80	80	80	80
Triticale ⁵	160	150	120	120	150
Winterrogge ⁵	140	140	140	140	140
Haver ⁵	100	100	100	100	100
Mais, bedrijven met derogatie ^{6 16}	160	140	112	112	150
Mais, bedrijven zonder derogatie ^{6 16}	185	140	112	112	150
Luzerne, eerste jaar	40	40	40	40	40
Luzerne, volgende jaren	0	0	0	0	0
Gras voor industriële verwerking (inzaai in september en eerste jaar)	30	25	25	25	25
Gras voor industriële verwerking (inzaai voor 15 mei en volgende jaren)	310	250	250	250	265
Graszaad, Engels raaigras, 1e jaars	165	150	120	120	155
Graszaad, Engels raaigras, overjarig	200	185	148	148	190
Graszaad, rietzwenkgras	140	130	104	104	135
Graszaad, rietzwenkgras, volgteelt	60	50	40	40	55
Graszaad, veldbeemd	130	100	80	80	105

Gewas	Klei 2025	Noordelijk ¹⁰ , westelijk ¹¹ en centraal ¹² zand 2025	Zuidelijk ¹³ zand 2025	Löss ^{4,17} 2025	Veen 2025
Graszaad, veldbeemd, volgteelt	60	50	40	40	55
Graszaad, roodzwenkgras, 1e jaars	85	75	60	60	80
Graszaad, roodzwenkgras, 1e jaars, volgteelt	35	35	28	28	35
Graszaad, roodzwenkgras, overjarig	115	105	84	84	110
Graszaad, roodzwenkgras, overjarig, volgteelt	45	45	36	36	45
Graszaad, westerwolds	110	100	80	80	105
Graszaad, Italiaans	130	120	96	96	125
Graszaad, overig	90	80	64	64	85
Graszaad, overig, volgteelt	45	45	36	36	45
Graszoden	340	340	272	272	340
Ui, overig	120	120	120	120	120
Zaaiui	170	120	120	120	120
Winterui, 2e jaars plantui	170	155	124	124	160
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	130	120	96	96	125
Blauwmaanzaad	110	100	80	80	105
Karwij	150	140	112	112	145
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	90	80	64	64	85
Koolzaad, winter	205	190	152	152	195
waarvan ten hoogste voor 31/12 (winterteelt)	45	45	36	36	45
Koolzaad, zomer	120	120	96	96	120
Vlas	70	70	56	56	70
Akkerbouwgewassen, overig	200	185	148	148	190
Bladgewassen (kg N per ha per teelt)					
Spinazie, 1e teelt	260	190	152	152	200
Spinazie, volgteelt	185	145	116	116	150
Slasoorten, 1e teelt	180	165	132	132	170
Slasoorten, volgteelt	105	105	84	84	105
Andijvie, 1e teelt	180	170	136	136	170
Andijvie, volgteelt	90	90	72	72	90
Selderij, bleek/groen	200	185	148	148	190
Prei	245	225	180	180	235
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	100	90	72	72	95
Bladgewassen, overig, eenmalige oogst	150	140	112	112	145
Bladgewassen, overig, meermalige oogst	275	250	200	200	260
Koolgewassen (kg N per ha per teelt)					
Spruitkool	290	265	212	212	275
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	50	50	40	40	50
Witte kool	320	290	232	232	305
Rode kool	285	260	208	208	270
Savooiekool	285	260	208	208	270
Spitskool	285	260	208	208	270
Bloemkool	230	210	168	168	220
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	120	110	88	88	115
Broccoli	270	235	188	188	245
Chinese kool	180	155	124	124	160
Boerenkool	170	155	124	124	160

Gewas	Klei 2025	Noordelijk ¹⁰ , westelijk ¹¹ en centraal ¹² zand 2025	Zuidelijk ¹³ zand 2025	Löss ^{4,17} 2025	Veen 2025
Paksoi	180	165	132	132	170
Raapstelen	140	130	104	104	135
Kruiden (kg N per ha per teelt)					
Kruiden, bladgewas, eenmalige oogst	150	140	112	112	145
Kruiden, bladgewas, meermalig oogsten	275	250	200	200	260
Kruiden, wortelgewassen	200	185	148	148	190
Kruiden, zaadgewassen	100	90	72	72	95
Vruchtgewassen (kg N per ha per teelt)					
Aardbei (wachtbed, vermeerdering)	120	110	88	88	115
Aardbei (productie)	170	155	124	124	160
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	80	70	56	56	75
Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)	190	175	140	140	180
Suikermaïs	200	185	148	148	190
Stam/stokboon, vers	120	110	88	88	115
Landbouwstambonen, rijp zaad	135	135	108	108	135
Veld- en tuinbonen, vers + rijp zaad	50	50	40	40	50
Tuinbonen, vers/peulen	75	75	75	75	75
Erwt, vers + rijp zaad	30	30	30	30	30
Peul	90	85	68	68	85
Stengel/knol/wortelgewassen (kg N per ha per teelt)					
Asperge (excl. opkweek)	85	75	60	60	80
Knolselderij	200	185	148	148	190
Knolvenkel/venkel	180	165	132	132	170
Koolraap	170	155	124	124	160
Koolrabi	180	165	132	132	170
Kroten/rode bieten	185	170	136	136	175
Winterpeen/waspeen	110	110	110	110	110
Bospeen	50	50	50	50	50
Rabarber	250	230	184	184	240
Radijs	80	80	64	64	80
Schorseneer	170	170	170	170	170
Witlof	100	100	100	100	100
Stengel/knol/wortelgewassen, overig	200	185	148	148	190
Groenbemesters (kg N per ha per teelt)					
Niet-vlinderbloemige groenbemesters ^{7a}	60	50	50	50	60
Vlinderbloemige groenbemesters	0	0	0	0	0
Graszaadstoppel ter vernietiging in najaar of vroege voorjaar ^{7b}	60	50	50	50	60
Bloembollengewassen⁵ (kg N per ha per teelt)					
Acidanthera	255	240	240	240	240
Anemone coronaria	130	125	125	125	125
Fritillaria imperialis	135	130	130	130	130
Hyacint	220	210	210	210	210
Iris, grofbollig	170	160	160	160	160
Iris, fijnbollig	140	135	135	135	135
Krokus, grote gele	175	165	165	165	165

Gewas	Klei 2025	Noordelijk ¹⁰ , westelijk ¹¹ en centraal ¹² zand 2025	Zuidelijk ¹³ zand 2025	Löss ^{4,17} 2025	Veen 2025
Krokus, overig	90	85	85	85	85
Narcis	145	140	140	140	140
Tulp	200	190	190	190	190
Dahlia	110	105	105	105	105
Gladiool, pitten	260	245	245	245	245
Gladiool, kralen	190	180	180	180	180
Knolbegonia	150	145	145	145	145
Lelie	155	145	145	145	145
Zantedeschia	120	120	120	120	120
Bloembollengewassen, overig	165	155	155	155	155
Fruitteeltgewassen (kg N per ha per jaar)					
Appel	175	165	165	165	165
Blauwe bes	100	95	95	95	95
Braam	150	140	140	140	140
Framboos	150	140	140	140	140
Kers	175	165	165	165	165
Peer	175	165	165	165	165
Pruim	175	165	165	165	165
Rode bes	150	140	140	140	140
Wijnbouw	100	95	95	95	95
Zwarte bes	175	165	165	165	165
Buitenbloemen (kg N per ha per teelt)					
Buitenbloemen hoge norm ⁸	200	200	200	200	200
Buitenbloemen overig	150	150	150	150	150
Tagetes	90	80	80	80	90
Boomkwekerijgewassen (kg N per ha per jaar)					
Laanbomen: onderstammen	40	40	40	40	40
Laanbomen: spillen	90	90	90	90	90
Laanbomen: opzetters	115	115	115	115	115
Sierheesters	75	75	75	75	75
Coniferen (inclusief kerstsparren en dennen)	80	80	80	80	80
Rozen (inclusief zaailingen, onderstammen)	70	70	70	70	70
Bos- en Haagplantsoen	95	95	95	95	95
Vaste planten	175	175	175	175	175
Vruchtbomen: onderstammen	30	30	30	30	30
Vruchtbomen: moerbomen	110	110	110	110	110
Vruchtbomen, overig	135	105	105	105	105
Trek- en besheesters	80	80	80	80	80
Snijgroen	95	95	95	95	95
Ericaceae	70	70	70	70	70
Buxus	95	95	95	95	95
Bosbouw (kg N per ha per jaar)					
Snelgroeïende houtsoorten voor biomassaproductie	90	90	90	90	90
Vaste norm op bedrijfsniveau⁹ (kg N per ha per jaar)					
Vaste norm	110	110	110	110	110

- 1 Onder grasland met volledig maaien valt ook grasland waar uitsluitend jongvee van runderen niet ouder dan twee jaar wordt geweid, voor zover het aantal stuks jongvee in de wei niet groter is dan het aantal op het bedrijf gehouden ouderdieren. Daarnaast mogen hobbymatig gehouden dieren worden geweid.
- 2 De normen gelden niet voor tijdelijk grasland dat aansluit op mais.
- 3 Deze gebruiksnormen zijn alleen van toepassing voor zover ze zijn toegestaan binnen de regels van het Besluit activiteiten leefomgeving.
- 4 De gebruiksnormen die onder Löss zijn vermeld gelden alleen als het grond betreft die is ontstaan in eolisch materiaal en binnen 80 cm van het maaiveld voor meer dan de helft bestaat uit leem (fractie kleiner dan 50 µm). Voor de overige lössgronden gelden de gebruiksnormen die onder Zand zijn vermeld.
- 5 De gebruiksnorm wordt volledig toegerekend aan het jaar van oogsten.
- 6 De normen voor maïs zijn inclusief de norm van de daarop aansluitend geteelde groenbemesters. De normen voor groenbemesters gelden dus niet wanneer deze aansluiten op mais.
- 7a U mag de norm alleen gebruiken wanneer u de groenbemester voor 1 september aansluitend op granen, graszaad of koolzaad teelt en niet voor 1 februari in het opvolgende kalenderjaar vernietigt.
Voor zand- of lössgrond geldt: Teelt u de groenbemester na graan of koolzaad? Dan mag u rekenen met 100% van de stikstofgebruiksnorm. Teelt u de groenbemester na gras op bouwland? Dan mag u voor de groenbemester 50% van de stikstofgebruiksnorm gebruiken.
U mag de norm ook toepassen bij groene braak, dan gelden de periodes niet.
- 7b U mag deze norm alleen toepassen als:
  - de groenbemester op zand-, löss- of veengrond vóór 16 september wordt geteeld en na 1 december wordt geploegd.
  - de groenbemester op kleigrond vóór 16 september wordt geteeld en aantoonbaar tenminste 8 weken blijft staan. Of;
  - de groenbemester minimaal 10 weken in het groeiseizoen wordt geteeld en u aansluitend een volggewas teelt.
- 8 Voor de volgende buitenbloemen geldt de hoge norm: *Alchemilla mollis*, *Carthamus*, *Gypsophila paniculata*, *Lymonium*, *Lysimachia*, *Paeonia*, *Solidago* en *Veronica*.
- 9 Deze vaste norm op bedrijfsniveau geldt als het gewogen gemiddelde van de hoeveelheid stikstof van alle op de tot het bedrijf behorende oppervlakte landbouwgrond geteelde gewassen of gewasgroepen uit tabel 1 op het bedrijf in dat kalenderjaar ten minste 100 kg N/ha en ten hoogste 110 kg N/ha bedraagt.
- 10 Zandgronden in de provincies Friesland, Groningen en Drenthe
- 11 Zandgronden in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Zeeland
- 12 Zandgronden in de provincies Overijssel, Gelderland en Utrecht
- 13 Zandgronden in de provincies Limburg en Noord-Brabant
- 14 Vernieuwt u grasland in de periode van 1 juni t/m 31 augustus? Dan mag u 50 kilogram minder stikstof per hectare gebruiken. Op zand- en lössgrond geldt dit voor alle bedrijven. Op klei- en veengrond alleen voor bedrijven met een derogatievergunning.
- 15 Scheurt u grasland en teelt u direct daarna consumptieaardappelen of fabrieksaardappelen (zetmeelaardappelen)? Dan mag u 65 kilogram minder stikstof gebruiken per hectare die u scheurt. Op zand- en lössgrond geldt dit voor alle bedrijven. Op klei- en veengrond alleen voor bedrijven met een derogatievergunning.
- 16 Scheurt u grasland en teelt u direct daarna maïs? Dan mag u 65 kilogram minder stikstof gebruiken per hectare die u scheurt. Op zand- en lössgrond geldt dit voor alle bedrijven. Op klei- en veengrond alleen voor bedrijven met een derogatievergunning.
- 17 De gronden in deze categorie liggen allemaal in NV-gebieden. De cijfers in deze tabel zijn daarom niet meer van toepassing. U gebruikt Tabel 2g-1 en 2g-2.

Tabel 2a Stikstofdifferentiatie fritesaardappelen

Accord	Challenger	Fresco	Lady Olympia	Ramos	Sinora
Agria	Daisy	Fontane	Marijke	Remarka	Ukama
Amora	Dolce Vita	Frieslander	Maritiema	Russet Burbank	Umatilla Russet
Anosta	Donald	Innovator	Markies	Sagitta	Van Gogh
Arcade	Fianna	Kennebec	Miranda	Santana	Victoria
Asterix	Felsina	Lady Amarilla	Miriam	Shepody	Zorba
Bintje	Florida	Lady Blanca	Premiere	Spirit	

Fritesaardappelen op klei

Voor fritesaardappelen die worden geteeld op klei zijn er hogere stikstofgebruiksnormen. Die horen bij de regeling stikstofdifferentiatie. Daarvoor moet u zich eerst aanmelden. De voorwaarden hiervan vindt u op onze website op de pagina [Stikstofdifferentiatie](#).

Tabel 2b

Equivalente maatregel hogere opbrengsten

Als u gebruik maakt van deze equivalente maatregel, en u voldoet aan de voorwaarden, dan mag u een extra stikstofgebruiksnorm gebruiken. In deze tabel vindt u de toegestane verhoging per gewas, afhankelijk van de gemiddelde opbrengst van het totale areaal van het gewas in de 3 voorafgaande jaren.

U vindt alle voorwaarden op www.rvo.nl/equivalente-maatregelen.

Gewas	Gemiddelde gewasopbrengst in ton per hectare in de 3 voorafgaande jaren	Toegestane verhoging stikstofgebruiksnorm in kilogram per hectare per jaar
Suikerbieten	55 tot 65	5
	65 tot 75	15
	75 tot 85	30
	85 of meer	35
Consumptieaardappelen	50 tot 55	5
	55 tot 60	15
	60 tot 65	25
	65 of meer	30
Wintertarwe	9 tot 10	5
	10 tot 11	20
	11 of meer	25
Zomertarwe	8 tot 9	10
	9 tot 10	15
	10 of meer	20
Wintergerst	9 tot 10	10
	10 tot 11	15
	11 of meer	20
Zomergerst	7 tot 8	0
	8 tot 9	15
	9 of meer	15
Pootaardappelen	35 tot 40	5
	40 tot 45	15
	45 tot 51	25
	51 of meer	30
Zetmeelaardappelen	45 of meer	5
Bloemkool	26 tot 31	0
	31 tot 36	10
	36 of meer	15
Broccoli	10 tot 12	0
	12 tot 14	5
	14 of meer	10
Slasoorten, 1e teelt	41 tot 50	0
	50 tot 60	15
	60 of meer	20

Tabel 2b Equivalente maatregel hogere opbrengsten

Gewas,	Gemiddelde gewasopbrengst in ton per hectare in de 3 voorafgaande jaren	Toegestane verhoging stikstofgebruiksnorm in kilogram per hectare per jaar
Prei	35 tot 40	0
	40 tot 45	15
	45 of meer	20
Spinazie, 1e teelt	25 tot 30	5
	30 tot 35	10
	35 of meer	25
Andijvie, 1e teelt	42,5 tot 47,5	10
	47,5 tot 52,5	20
	52,5 of meer	25
Winterpeen/waspeen	85 tot 95	0
	95 tot 105	10
	105 of meer	20
Zaaiui	55 tot 65	5
	65 tot 75	20
	75 of meer	30
Mais, bedrijven met en zonder derogatie	40 tot 50	15
	50 tot 60	45
	60 of meer	60

Tabel 2c Consumptieaardappelen hoge of lage norm

Consumptieaardappelrassen hoge norm			Consumptieaardappelrassen lage norm		
Adora	Lady Blanca	Victoria	Agria	Eigenheimer	Mozart
Annabelle	Lady Olympia	VR 808	Allure	El Paso	Producent
Bintje	Lady Rosetta	Zorba	Alpha	Futura	Remarka
Carlita	Liseta		Aprilia	Gloria	Rodeo
Courage	Maritiema		Asterix	Irene	Safari
Draga	Marlen		Aziza	Maradonna	Saphire
Felsina	Miranda		Ballys	Markies	Simply Red
Fontane	Ramos		Baraka	Milva	Spirit
Innovator	Redstar		Bartina	Minerva	Terra Gold
Inova	Sante		Cesar	Mondial	Ukama
Jaerla	Satellite		Dore	Morene	Vision

Tabel 2d Pootaardappelen hoge of lage norm

Pootaardappelrassen hoge norm

Adora	Inova	Prior
Agata	Jaerla	Rikea
Annabelle	Junior	Romano
Arinda	Lady Rosetta	Satellite
Berber	Lady Olympia	Sirco
Binella	Leyla	Sirtema
Climax	Linzer Delikatess	Sofia (AR 93-272)
Donald	Miriam	Tresor
Elisabeth	Orinana	Ukama
Fontane	Premiere	
Gloria	Primura	

Pootaardappelrassen lage norm

Arcade	Kardal	Sifra
Astarte	Karnico	Simply Red
Asterix	Maradonna	Spirit
Baraka	Mondial	Van Gogh
Bartina	Morene	Vebesta
Diamant	Mozart	Vento
Dolce Vita	Picasso	Voyager
Elles	Remarka	
Elvira	Resonant	
Everest	Rodeo	
Florijn	Saphire	

Gewascodelijst voor stikstofgebruiksnorm

Gewas code	Omschrijving	Bouwland Grasland	Omschrijving tabel 2 stikstofgebruiksnorm
174	Bloemzaden open grond	Bouwland	Buitenbloemen, overig
233	Tarwe, winter-	Bouwland	Akkerbouwgewassen, wintertarwe
234	Tarwe, zomer-	Bouwland	Akkerbouwgewassen, zomertarwe
235	Gerst, winter-	Bouwland	Akkerbouwgewassen, wintergerst
236	Gerst, zomer-	Bouwland	Akkerbouwgewassen, zomergerst
237	Rogge (geen snijrogge)	Bouwland	Akkerbouwgewassen, winterrogge
238	Haver	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Haver
241	Kapucijners (en grauwe erwten)	Bouwland	Vruchtgewassen, Erwt, vers + rijp zaad
242	Bonen, bruine-	Bouwland	Vruchtgewassen, Tuinbonen, vers/peulen
244	Erwten, groene/gele (groen te oogsten)	Bouwland	Vruchtgewassen, Erwt, vers + rijp zaad
246	Karwijzaad	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Karwij,
247	Blauwmaanzaad	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Blauwmaanzaad
256	Bieten, suiker-	Bouwland	Akkerbouwgewassen, suikerbieten
257	Bieten, voeder-	Bouwland	Akkerbouwgewassen, voederbieten
258	Luzerne	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Luzerne
259	Mais, snij-	Bouwland	Akkerbouwgewassen, mais
6660	Uien, gele zaai-	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Ui overig, zaaiui of winterui.
6664	Uien, rode zaai-	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Ui overig, zaaiui of winterui.
263	Uien, zilver-	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Ui overig
265	Grasland, blijvend	Grasland	Grasland
266	Grasland, tijdelijk	Grasland	Tijdelijk grasland
308	Erwten (droog te oogsten)	Bouwland	Vruchtgewassen, Erwt, vers + rijp zaad
311	Bonen, veld- (onder andere duiven-, paarden-, wierbonen)	Bouwland	Vruchtgewassen, Veld- en tuinbonen, vers + rijp zaad
314	Triticale	Bouwland	Akkerbouwgewassen Triticale
316	Mais, korrel-	Bouwland	Akkerbouwgewassen, mais
317	Mais, corncob mix	Bouwland	Akkerbouwgewassen, mais
331	Grasland, natuurlijk. Met landbouwactiviteiten.	Grasland	Grasland
332	Grasland, natuurlijk. Hoofdfunctie natuur.	Natuur	nvt
335	Natuurterreinen (incl. heide)	Natuur	nvt
338	Rand, liggend op bouwland en direct grenzend aan bos. Geen landbouwproductie.	geen gewas	geen plaatsingsruimte
343	Sloot	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
346	Tagetes erecta (Afrikaantje)	Bouwland	Buitenbloemen, Tagetes,
347	Tagetes patula (Afrikaantje)	Bouwland	Buitenbloemen, Tagetes
375	Hop	Bouwland	Akkerbouwgewassen, overig
381	Teff	Bouwland	Akkerbouwgewassen, zomergerst
382	Spelt	Bouwland	Akkerbouwgewassen, wintertarwe
426	Overige groenbemesters, vlinderbloemige-	Bouwland	Groenbemesters, vlinderbloemige
427	Overige groenbemesters, niet-vlinderbloemige-	Bouwland	Groenbemesters, niet-vlinderbloemige

428	Gele mosterd	Bouwland	Groenbemesters,
511	Cichorei	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Cichorei
515	Zonnebloemen	Bouwland	Buitenbloemen, overig
516	Miscanthus (olifantsgras)	Bouwland	Akkerbouwgewassen, overig
636	Saffloer	Bouwland	Buitenbloemen, overig
637	Vrouwenmantel	Bouwland	Buitenbloemen, overig
652	Meekrap	Bouwland	Kruiden, wortelgewassen
653	Teunisbloem	Bouwland	Buitenbloemen, overig
654	Brandnetel	Bouwland	Kruiden, bladgewas, eenmalige oogst
655	Zwarte mosterd	Bouwland	Kruiden, zaadgewassen
656	Zonnekroon	Bouwland	Buitenbloemen, overig
657	Drachtplanten	Bouwland	Buitenbloemen, overig
662	Bos (SBL-regeling)	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
663	Lupinen, niet bittere	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Luzerne
664	Raapzaad	Bouwland	Koolgewassen, Raapstelen
665	Sojabonen	Bouwland	Vruchtgewassen, Veld- en tuinbonen, vers + rijp zaad
666	Lijnzaad niet van vezelvas (olievas)	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Vlas
669	Zwaardherik (aaltjesvanggewas)	Bouwland	Buitenbloemen, Tagetes
670	Japane haver	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Haver
671	Raketblad (aaltjesvanggewas)	Bouwland	Buitenbloemen, Tagetes
794	Woudbomen met korte omlooptijd (excl. Wilgenhakhout)	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
795	Wilgenhakhout	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
796	Kerstbomen	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Coniferen (inclusief kerstsparen en dennen)
6763	Klaver, rode, klaverzaad	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
6762	Klaver, rode, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
800	Rolklaver	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
801	Esparcette	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
802	Wikke, bonte	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
803	Wikke, voeder-	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
814	Mais, suiker-	Bouwland	Vruchtgewassen, suikermis
853	Bonen, tuin- (droog te oogsten) (geen consumptie)	Bouwland	Vruchtgewassen, Veld- en tuinbonen, vers + rijp zaad
854	Bonen, tuin- (groen te oogsten)	Bouwland	Vruchtgewassen, Veld- en tuinbonen, vers + rijp zaad
863	Bos zonder herplantplicht	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Bos- en Haagplantsoen
864	Bos (set aside regeling)	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Snelgroeierende houtsoorten voor biomassaproductie
944	Hennep, vezel-	Bouwland	Akkerbouwgewassen, overig
964	Dahlia, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, Dahlia
965	Dahlia, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, Dahlia
967	Gladiol, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, Gladiol
968	Gladiol, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, Gladiol
970	Hyacint, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, Hyacint
971	Hyacint, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, Hyacint
973	Iris, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, Iris
974	Iris, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, Iris
976	Krokus, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, Krokus
977	Krokus, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, Krokus
979	Lelie, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, Lelie

980	Lelie, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, Lelie
982	Narcis, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, Narcis
983	Narcis, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, Narcis
985	Tulp, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, Tulp
986	Tulp, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, Tulp
988	Zantedeschia, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, Zantedeschia
989	Zantedeschia, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, Zantedeschia
991	Overige bloemen, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Buitenbloemen, overig
992	Overige bloemen, droogbloemen	Bouwland	Buitenbloemen, overig
994	Amaryllis, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, overig
995	Amaryllis, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, overig
997	Dahlia, bloembollen en - knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, Dahlia
998	Gladiool, bloembollen en - knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, Gladiool
999	Hyacint, bloembollen en - knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, Hyacint
1001	Krokus, bloembollen en - knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, Krokus
1002	Lelie, bloembollen en -knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, Lelie
1003	Narcis, bloembollen en -knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, Narcis
1004	Tulp, bloembollen en -knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, Tulp
1005	Zantedeschia, bloembollen en -knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, Zantedeschia
1006	Overige bloemen, bloembollen en - knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, overig
1007	Amaryllis, bloembollen en -knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, overig
1010	Sierui, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, overig
1011	Sierui, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, overig
1012	Sierui, bloembollen en -knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, overig
1013	Blauw druifje, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, overig
1014	Blauw druifje, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, overig
1015	Blauw druifje, bloembollen en -knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, overig
1016	Kuifhyacint, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, Hyacint
1017	Kuifhyacint, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, Hyacint
1018	Kuifhyacint, bloembollen en -knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, Hyacint
1019	Valeriaan, productie	Bouwland	Kruiden, bladgewas, eemalige oogst
1020	Valeriaan, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Kruiden, bladgewas, eemalige oogst
1021	Knoflook	Bouwland	Akkerbouwgewassen, ui overig
1022	Quinoa	Bouwland	Baldgewassen, Spinazie volgteelt
1023	Pastinaak, productie	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Cichorei
1024	Pastinaak, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Cichorei
1025	Pioenroos, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Buitenbloemen, hoog
1026	Pioenroos, droogbloemen	Bouwland	Buitenbloemen, hoog
1028	Lavas (Maggiplant), productie	Bouwland	Kruiden, bladgewas, eemalige oogst
1029	Lavas (Maggiplant), zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Kruiden, bladgewas, eemalige oogst
1030	Wilde marjolein (Oregano), productie	Bouwland	Kruiden, bladgewas, eemalige oogst
1031	Wilde marjolein (Oregano), zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Kruiden, bladgewas, eemalige oogst
1032	Goudsbloem	Bouwland	Kruiden, bladgewas, eemalige oogst
1033	Igniscum Candy	Bouwland	geen norm
1034	Kanariezaad	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Graszaad overig
1035	Naalbaar (Setaria)	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Graszaad overig
1036	Wortelpeterselie	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Cichorei
1037	Peterselie, productie	Bouwland	Kruiden, bladgewas, eemalige oogst
1038	Peterselie, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Kruiden, bladgewas, eemalige oogst
1039	Chrysant, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Buitenbloemen, overig

1040	Chrysan, droogbloemen	Bouwland	Buitenbloemen, overig
1042	Angelica, productie	Bouwland	Buitenbloemen, overig
1043	Angelica, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Buitenbloemen, overig
1044	Papaver (klaproos)	Bouwland	Buitenbloemen, overig
1045	Adonis	Bouwland	Buitenbloemen, overig
1046	Vergeet mij nietje	Bouwland	Buitenbloemen, overig
1047	Cranberry	Bouwland	Fruitteeltgewassen, Blauwe bes
1048	Echinacea (zonnehoed), productie	Bouwland	Buitenbloemen, overig
1049	Echinacea (zonnehoed), zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Buitenbloemen, overig
1050	Leeuwenbekjes	Bouwland	Buitenbloemen, overig
1051	Iris, Bolvormend	Bouwland	Bloembollengewassen, Iris
1052	Iris, Rhizoomvormend	Bouwland	Bloembollengewassen, Iris
1053	Palmen, pot- en containervelden	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1054	Pioenroos, vermeerdering	Bouwland	Buitenbloemen, hoog
1055	Chrysan, vermeerdering	Bouwland	Buitenbloemen, overig
1067	Bos- en haagplanten, open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Bos- en haagplantsoen
1068	Buxus, open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Buxus
1069	Ericaceae (Zoals erica, calluna, rododendron, azalea), open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Ericaceae
1070	Laanbomen/parkbomen, onderstammen, open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Laanbomen onderstammen
1071	Laanbomen/parkbomen, opzetters, open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Laanbomen/parkbomen, opzetters
1072	Laanbomen/parkbomen, spillen, open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Laanbomen/parkbomen, opzetters
1073	Rozenstruiken (incl, zaailingen en onderstammen), open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Rozen
1074	Sierconiferen, open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, coniferen incl kerstsparen en dennen
1075	Sierheesters en klimplanten, open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Sierheesters
1076	Trek- en besheesters, open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Trek- en besheesters
1077	Vruchtbomen, moerbomen, open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, moerbomen
1078	Vruchtbomen, onderstammen, open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Vruchtbomen, onderstammen
1079	Vruchtbomen, overig, open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Vruchtbomen, overig,
1080	Vaste planten, open grond	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Vaste planten
1081	Bos- en haagplanten, pot- en containerveld	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1082	Buxus, pot- en containerveld	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1083	Ericaceae (Zoals erica, calluna, rododendron, azalea), pot- en containerveld	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1084	Laanbomen/parkbomen, onderstammen, pot- en containerveld	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1085	Laanbomen/parkbomen, opzetters, pot- en containerveld	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1086	Laanbomen/parkbomen, spillen, pot- en containerveld	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1087	Rozenstruiken (incl, zaailingen en onderstammen), pot- en containerveld	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1088	Sierconiferen, pot- en containerveld	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1089	Sierheesters en klimplanten, pot- en containerveld	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1090	Trek- en besheesters, pot- en containerveld	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1091	Vruchtbomen, moerbomen, pot- en containerveld	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1092	Vruchtbomen, onderstammen, pot- en containerveld	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1093	Vruchtbomen, overig, pot- en containerveld	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1094	Vaste planten, pot- en containerteelt	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
1095	Appels. Aangeplant lopende seizoen.	Bouwland	Fruitteeltgewassen, Appel

1096	Appels. Aangeplant voorafgaande aan lopende seizoen.	Bouwland	Fruitteeltgewassen, Appel
1097	Peren. Aangeplant lopende seizoen.	Bouwland	Fruitteeltgewassen, Peer
1098	Peren. Aangeplant voorafgaande aan lopende seizoen.	Bouwland	Fruitteeltgewassen, Peer
1099	Wijndruiven	Bouwland	Fruitteeltgewassen, wijnbouw
1100	Overige pit- en steenvruchten (zoals perziken, tafeldruiven)	Bouwland	Fruitteeltgewassen, kers
1869	Bessen, blauwe	Bouwland	Fruitteeltgewassen, blauwe bes
1870	Pruimen	Bouwland	Fruitteeltgewassen, Pruimen
1872	Kersen, zuur (opbrengst bestemd voor verwerkende industrie)	Bouwland	Fruitteeltgewassen, kers
1873	Bessen, zwarte (opbrengst verwerkt voor verwerkende industrie)	Bouwland	Fruitteeltgewassen, zwarte bes
1874	Overig kleinfruit (zoals kruisbessen, kiwi's)	Bouwland	Fruitteeltgewassen, blauwe bes
1876	Snijgroen	Bouwland	Boomkwekerijgewassen, Snijgroen
1921	Graszoden	Bouwland	Akkerbouwgewassen, graszoden
1922	Koolzaad, winter (incl. boterzaad)	Bouwland	Akkerbouwgewassen, koolzaad
1923	Koolzaad, zomer (incl. boterzaad)	Bouwland	Akkerbouwgewassen, koolzaad
1926	Agrarisch natuurmengsel	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Luzerne
1927	Overige Akkerbouwgewassen	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Akkerbouwgewassen, overig
1932	Uien, poot en plant, 1e jaars	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Ui overig, zaaiui of winterui.
1933	Uien, poot en plant, 2e jaars	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Ui overig, zaaiui of winterui.
1934	Sjalotten	Bouwland	Akkerbouwgewassen, ui overig
1935	Maiskolvensilage	Bouwland	Akkerbouwgewassen, mais
1936	Bos, blijvend, met herplantplicht	geen LBG	geen norm
1940	Voedselbos	geen gewas	geen plaatsingsruimte
1949	Aardperen	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Luzerne
2014	Aardappelen, consumptie	Bouwland	Akkerbouwgewas, consumptie aardappelen
2015	Aardappelen, poot NAK	Bouwland	Akkerbouwgewas, pootaardappelen
2016	Aardappelen, poot TBM	Bouwland	Akkerbouwgewas, pootaardappelen
2017	Aardappelen, zetmeel	Bouwland	Akkerbouwgewas, zetmeelaardappelen
2025	Aardappelen, bestrijdingsmaatregel AM	Bouwland	Akkerbouwgewas, Aardappel, bestrijdingsmaatregel
2032	Mais, energie	Bouwland	Akkerbouwgewassen, mais
2300	Onbeteelde grond vanwege een teeltverbod/ontheffing	geen gewas	geen plaatsingsruimte
2325	Bessen, rode	Bouwland	Fruitteeltgewassen, rode bes
2326	Frambozen	Bouwland	Fruitteeltgewassen, framboos
2327	Bramen	Bouwland	Fruitteeltgewassen, braam
2328	Kersen, zoet	Bouwland	Fruitteeltgewassen, kers
2617	Boomgroep	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2618	Windhaag, in een perceel fruitteelt	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2619	Bossingel	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2620	Poel en klein historisch water	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2621	Houtwal en houtsingel	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2622	Elzensingel	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2624	Knip- of scheerheg	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2625	Struweelhaag	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2626	Laan	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2628	Hoogstamboomgaard	Landschapselement	geen plaatsingsruimte

2629	Struweelrand	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2630	Hakhoutbosje	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2631	Griendje	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2633	Rietzoom en klein rietperceel	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2634	Natuurvriendelijke oever	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2636	Leibomen	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2637	Schurvelingen en zandwallen	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2638	Landschapselement, overig	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2639	Water, overig	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2642	Bosje	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
2645	Notenbomen	Bouwland	Fruitteeltgewassen, kers
2652	Granen, overig	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Akkerbouwgewassen, overig
2700	Aardbeien open grond, vermeerdering	Bouwland	Vruchtgewassen, Aardbei (wachtbed, vermeerdering)
2701	Aardbeien open grond, wachtbed	Bouwland	Vruchtgewassen, Aardbei (wachtbed, vermeerdering)
2702	Aardbeien open grond, productie	Bouwland	Vruchtgewassen, Aardbei (productie)
2703	Aardbeien open grond, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Vruchtgewassen, Aardbei (Waarvan ten hoogste na 31-12 (winterteelt))
2704	Aardbeien op stellingen, vermeerdering	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
2705	Aardbeien op stellingen, wachtbed	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
2706	Aardbeien op stellingen, productie	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
2707	Aardbeien op stellingen, zaden en opkweekmateriaal	geen LBG	geen norm, Pot en containerteelt/stelling
2708	Andijvie, productie	Bouwland	Bladgewassen, Andijvie eerste teelt volgteelt
2709	Andijvie, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Bladgewassen, Andijvie eerste teelt
2710	Asperges, oppervlakte die productie oplevert	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Asperges (excl. Opkweek)
2711	Asperges, oppervlakte die nog geen productie oplevert	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, overig
2712	Asperges, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, overig
2715	Boerenkool, productie	Bouwland	Koolgewassen, boerenkool
2716	Boerenkool, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Koolgewassen, boerenkool
2717	Bospeen, productie	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, bospeen
2718	Bospeen, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, bospeen
2719	Broccoli, productie	Bouwland	Koolgewassen, Broccoli
2720	Broccoli, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Koolgewassen, Broccoli
2721	Chinese kool, productie	Bouwland	Koolgewassen, Chinese kool
2722	Chinese kool, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Koolgewassen, Chinese kool
2723	Courgette, productie	Bouwland	Vruchtgewassen, Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)
2724	Courgette, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Vruchtgewassen, Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)
2725	Knolselderij, productie	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Knolselderij
2726	Knolselderij, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Knolselderij
2727	Knolvenkel/venkel, productie	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Knolvenkel/venkel
2728	Knolvenkel/venkel, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Knolvenkel/venkel
2729	Komkommer, productie	Bouwland	Vruchtgewassen, Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)
2730	Komkommer, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Vruchtgewassen, Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)

2731	Augurk, productie	Bouwland	Vruchtgewassen, Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)
2732	Augurk, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Vruchtgewassen, Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)
2733	Meloen, productie	Bouwland	Vruchtgewassen, Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)
2734	Meloen, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Vruchtgewassen, Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)
2735	Pompoen, productie	Bouwland	Vruchtgewassen, Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)
2736	Pompoen, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Vruchtgewassen, Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)
2737	Koolraap, productie	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Koolraap
2738	Koolraap, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Koolraap
2739	Koolrabi, productie	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Koolrabi
2740	Koolrabi, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Koolrabi
2741	Kroten/rode bieten, productie	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Kroten/rode bieten
2742	Kroten/rode bieten, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Kroten/rode bieten
2743	Kruiden, productie	Bouwland	Kruiden
2744	Kruiden, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Kruiden
2745	Paksoi, productie	Bouwland	Koolgewassen, Paksoi
2746	Paksoi, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Koolgewassen, Paksoi
2747	Peulen, productie	Bouwland	Vruchtgewassen, Peul
2748	Peulen, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Vruchtgewassen, Peul
2751	Pronkbonen, productie	Bouwland	Vruchtgewassen, Landbouwstambonen, rijp zaad
2752	Pronkbonen, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Vruchtgewassen, Landbouwstambonen, rijp zaad
2753	Raapstelen, productie	Bouwland	Koolgewassen, Raapstelen
2754	Raapstelen, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Koolgewassen, Raapstelen
2755	Rabarber, productie	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Rabarber
2756	Rabarber, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Rabarber
2757	Radijs, productie	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Radijs
2758	Radijs, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Radijs
2759	Rodekool, productie	Bouwland	Koolgewassen, Rode kool
2760	Rodekool, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Koolgewassen, Rode kool
2761	Savooiekool, productie	Bouwland	Koolgewassen, Savooiekool
2762	Savooiekool, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Koolgewassen, Savooiekool
2763	Schorseneren, productie	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Schorseneren
2764	Schorseneren, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Schorseneren
2765	Selderij, bleek- en groen-, productie	Bouwland	Bladgewassen, Selderij, bleek/groen
2766	Selderij, bleek- en groen-, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Bladgewassen, Slasoorten
2767	Sla, ijsberg-, productie	Bouwland	Bladgewassen, Slasoorten
2768	Sla, ijsberg-, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Bladgewassen, Slasoorten
2769	Sla, radicchio rosso, productie	Bouwland	Bladgewassen, Slasoorten
2770	Sla, radicchio rosso, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Bladgewassen, Slasoorten
2771	Sla, overig, productie	Bouwland	Bladgewassen, Slasoorten
2772	Sla, overig, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Bladgewassen, Slasoorten
2773	Spinazie, productie	Bouwland	Bladgewassen, Spinazie
2774	Spinazie, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Bladgewassen, Spinazie
2775	Spitskool, productie	Bouwland	Koolgewassen, Spitskool
2776	Spitskool, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Koolgewassen, Spitskool
2777	Spruitkool/spruitjes, productie	Bouwland	Koolgewassen, Spruitkool
2778	Spruitkool/spruitjes, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Koolgewassen, Spruitkool

2779	Stamsperziebonen (=stamslabonen), productie	Bouwland	Vruchtgewassen, stam/stokboon
2780	Stamsperziebonen (=stamslabonen), zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Vruchtgewassen, stam/stokboon
2781	Stoksnijbonen en stokslabonen, productie	Bouwland	Vruchtgewassen, stam/stokboon
2782	Stoksnijbonen en stokslabonen, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Vruchtgewassen, stam/stokboon
2783	Waspeen, productie	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, winterpeen/waspeen
2784	Waspeen, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, winterpeen/waspeen
2785	Winterpeen, productie	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, winterpeen/waspeen
2786	Winterpeen, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, winterpeen/waspeen
2787	Witlofwortel, productie	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Witlof
2788	Witlofwortel, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, Witlof
2789	Witte kool, productie	Bouwland	Koolgewassen, Witte Kool
2790	Witte kool, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Koolgewassen, Witte Kool
2791	Overige niet genoemde bladgewassen, productie	Bouwland	Bladgewassen, Bladgewassen overig
2792	Overige niet genoemde bladgewassen, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Bladgewassen, Bladgewassen overig
2793	Overige niet genoemde groenten, productie	Bouwland	
2794	Overige niet genoemde groenten, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	
2795	Bloemkool, winter, productie	Bouwland	Koolgewassen, Bloemkool
2796	Bloemkool, winter, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Koolgewassen, Bloemkool
2797	Bloemkool, zomer, productie	Bouwland	Koolgewassen, Bloemkool
2798	Bloemkool, zomer, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Koolgewassen, Bloemkool
2799	Prei, winter, productie	Bouwland	Bladgewassen, Prei
2800	Prei, winter, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Bladgewassen, Prei
2801	Prei, zomer, productie	Bouwland	Bladgewassen, Prei
2802	Prei, zomer, zaden en opkweekmateriaal	Bouwland	Bladgewassen, Prei
3055	Lisdodde	Bouwland	natte teelt, geen norm
6757	Klaver, Alexandrijnse, klaverzaad	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
6756	Klaver, Alexandrijnse, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
6746	Beemdlangbloem, graszaad	Bouwland	nieuw
6748	Beemdlangbloem, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	nieuw
3502	Bladkool	Bouwland	Niet-vlinderbloemige groenbemesters
3503	Bladraap	Bouwland	Niet-vlinderbloemige groenbemesters
3504	Bladrammenas	Bouwland	Niet-vlinderbloemige groenbemesters
3505	Deder	Bouwland	Niet-vlinderbloemige groenbemesters
6750	Engels raaigras, graszaad	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Graszaad, Engels raaigras
6751	Engels raaigras, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Graszaad, Engels raaigras
3507	Ethiopische mosterd	Bouwland	Niet-vlinderbloemige groenbemesters
3508	Facelia	Bouwland	Niet-vlinderbloemige groenbemesters
6752	Festulolium, graszaad	Bouwland	Akkerbouwgewassen, graszaad, overig
6753	Festulolium, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	Akkerbouwgewassen, graszaad, overig, vanggewas
3510	Boekweit	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Akkerbouwgewassen, overig
6759	Klaver, incarnaat, klaverzaad	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
6758	Klaver, incarnaat, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters

6754	Italiaans raaigras, graszaad	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Graszaad, Italiaans
6755	Italiaans raaigras, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Graszaad, Italiaans
6790	Westerwolds raaigras, graszaad	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Graszaad, Westerwolds
6791	Westerwolds raaigras, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Graszaad, Westerwolds
3514	Niger	Bouwland	Groenbemesters, niet-vlinderbloemige
6761	Klaver, Perzische, klaverzaad	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
6760	Klaver, Perzische, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
3517	Sarepta mosterd/Caliente	Bouwland	Groenbemesters,
3518	Seradelle	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
3519	Soedangras/Sorghum	Bouwland	Groenbemesters, niet-vlinderbloemige
3520	Spurrie	Bouwland	groenbemesters, niet vlinderbloemige groenbemesters
3521	Stoppelknollen	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, overig
6787	Timothee, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Graszaad, overig
6786	Timothee, graszaad	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Graszaad, overig
6788	Veldbeemdgras, graszaad	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Veldbeemdgras
6789	Veldbeemdgras, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Veldbeemdgras
6765	Klaver, witte, klaverzaad	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
6764	Klaver, witte, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
3736	Vlas, vezel-	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Vlas
3801	Tijdelijk onbeteelde grond, i.v.m. publieke werken	geen gewas	geen plaatsingsruimte
3802	Tijdelijk onbeteelde grond, anders dan voor publieke werken	geen gewas	geen plaatsingsruimte
3805	Rietzwenkgras, industrie gras	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Gras voor industriële verwerking
6782	Rietzwenkgras, graszaad	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Rietzwenkgras
6783	Rietzwenkgras, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Rietzwenkgras, volgteelt
6784	Roodzwenkgras, graszaad	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Roodzwenkgras
6785	Roodzwenkgras, groenbemesting, vanggewas	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Roodzwenkgras, volgteelt
6520	Azolla	Natte teelt	geen plaatsingsruimte
6521	Wilde rijst	Natte teelt	geen plaatsingsruimte
6522	Riet	Natte teelt	geen plaatsingsruimte
6632	Zoete aardappelen	Bouwland	Stengel/knol/wortelgewassen, overig
6636	Naakte haver	Bouwland	Akkerbouwgewassen, Haver
6808	Tuunwallen	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
6767	Linzen	Bouwland	Vruchtgewassen, Veld- en tuinbonen, vers + rijp zaad
6792	Zeekraal	Natte teelt	geen plaatsingsruimte
6766	Lamsoor	natte teelt	geen plaatsingsruimte
6799	Rijst	Natte teelt	geen plaatsingsruimte
6749	Bieslook	Bouwland	Kruiden, bladgewassen, eenmalige oogst Kruiden, bladgewassen, meermalige oogst
6801	Schouwpad	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
6798	Perceel bedekt met gewasresten (mulching)	geen gewas	geen plaatsingsruimte
6806	Snijrogge	Bouwland	akkerbouwgewassen, winterrogge
6794	Groene braak, spontane opkomst	geen gewas	geen plaatsingsruimte
6768	Overig graszaad	Bouwland	akkerbouwgewassen, graszaad overig
6769	Overig klaverzaad	Bouwland	groenbemesters, vlinderbloemige groenbemesters
6797	Liatris, overige bloemkwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, Bloembollengewassen, overig

6796	Liatris, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, Bloembollengewassen, overig
6795	Liatris, bloembollen en -knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, Bloembollengewassen, overig
6805	Sneeuwklokje, overige bloemwekerijgewassen	Bouwland	Bloembollengewassen, Bloembollengewassen, overig
6804	Sneeuwklokje, droogbloemen	Bouwland	Bloembollengewassen, Bloembollengewassen, overig
6803	Sneeuwklokje, bloembollen en -knollen	Bouwland	Bloembollengewassen, Bloembollengewassen, overig
6809	Voedselhaag	Bouwland	geen gewas
6802	Sedum	Bouwland	Akkerbouwgewassen ,akkerbouwgewassen overig
6793	Graften	Landschapselement	geen plaatsingsruimte
6800	Ruigtes op landbouwpercelen	geen gewas	geen plaatsingsruimte
6807	Stroken wild gras	geen gewas	geen plaatsingsruimte

Tabel 2G

Stikstof landbouwgrond in NV-gebied

Waar gebruiken?

U gebruikt dit document voor percelen in een met nutriënten verontreinigd gebied (NV-gebied). Vanaf 1 januari 2025 is de stikstofgebruiksnorm in deze gebieden 20% lager dan in de rest van Nederland. Dit geldt ook voor grondwaterbeschermingsgebieden (GWB-gebieden) op zand- en lössgrond in Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Limburg binnen de NV-gebieden. In Mijn percelen ziet u of uw grond in NV-gebied ligt.

Waarvoor gebruiken?

U gebruikt de forfaits (wettelijke normen) in dit document bij het berekenen van uw stikstofgebruiksruimte. Dit is de hoeveelheid stikstof uit alle soorten mest, die u mag gebruiken op uw bedrijf.

Hoe gebruiken?

Elk gewas of gewasgroep heeft per grondsoort een norm. U rekent met deze normen uit hoeveel stikstof u mag gebruiken voor elk gewas dat u teelt, en telt dit bij elkaar op. De uitkomst is uw stikstofgebruiksruimte. De som die u maakt voor elk gewas ziet er zo uit:

aantal hectare landbouwgrond van het gewas op 15 mei

x

norm van het gewas en grondsoort

Normen voor volgteelt

Teelt u na de eerste teelt (het gewas dat u teelt op 15 mei) een ander gewas? Dan rekent u voor elke volgteelt nog een keer de norm van dat gewas. Staat in de tabel een aparte norm voor een volgteelt? Dan gebruikt u die voor elke volgteelt. Dit geldt niet voor gewassen waar 'meermalige oogst' is vermeld. Voor deze gewassen geldt de norm het hele jaar en niet voor elke teelt. Voor sommige gewassen telt u de norm mee in het jaar van oogsten. Dit zijn wintertarwe, wintergerst, triticale, winterrogge en haver (de gewassen met voetnoot 5).

Volgteelt na maïs

Teelt u na maïs een groenbemester, tijdelijk grasland of een verplicht vanggewas? Dan mag u voor deze volgteelt geen extra norm rekenen (zie voetnoot 2 en 6, en tabel 3).

Beweiden of volledig maaien?

U bepaalt in 1x voor uw hele bedrijf of uw grasland wordt gezien als grasland met beweiden of grasland met volledig maaien. Onder grasland met volledig maaien valt ook grasland, waarop u jongvee weidt van runderen niet ouder dan twee jaar. Het aantal stuks jongvee in de wei is kleiner dan het aantal ouderdieren op uw bedrijf. U mag er ook hobbydieren op weiden.

Winterteelt

Voor gewassen met 'winterteelt' mag u de hele norm in het jaar van inzaai, planten of poten gebruiken.

Gebruikt u een deel van de norm in het tweede jaar? Dan is dat maximaal de hoeveelheid die staat bij 'waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)'.

Mengteelt en onderzaai

Bij mengteelt gebruikt u de norm van het gewas dat de meeste winst oplevert. Bij onderzaai gebruikt u de norm van het hoofdgewas. Kunt u na de oogst van het hoofdgewas het ondergewas oogsten? Dan mag u ook voor dit ondergewas de norm meetellen.

Graszaad

Teelt u graszaad en krijgt u in het voorjaar of najaar nog een voedersnede? Dan kunt u het perceel in deze periodes als grasland zien. U rekent naast de norm voor graszaad ook met de norm voor tijdelijk grasland.

Aardappelrassen hoge of lage norm

Voor aardappelrassen is er een hoge of lage norm. Welke u gebruikt hangt af van uw aardappelras. De overzichten van aardappelrassen staan in tabel 2c en 2d.

Staat uw aardappelras niet in deze overzichten? Dan gebruikt u de norm voor 'consumptieaardappelrassen overig' of 'pootaardappelrassen overig'. De normen staan op de volgende pagina.

Fritesaardappelen op klei

Voor fritesaardappelen uit tabel 2a die u teelt op klei zijn er hogere normen. Die horen bij de regeling stikstofdifferentiatie. Daarvoor moet u zich eerst aanmelden. De voorwaarden hiervan vindt u op onze website.

Gewas	Klei 2025	Noordelijk ¹⁰ , westelijk ¹¹ en centraal ¹² zand 2025	Zuidelijk zand ¹³ 2025	Löss ⁴ 2025	Veen 2025
Grasland (kg N per ha per jaar)					
Grasland met beweiden	276	200 ¹⁴	200 ¹⁴	200 ¹⁴	212
Grasland met volledig maaien ¹	308	256 ¹⁴	256 ¹⁴	256 ¹⁴	240
Tijdelijk grasland (kg N per ha per periode)					
van 1 januari tot minstens 15 april	48	40	40	40	40
van 1 januari tot minstens 15 mei ³	88	72	72	72	72
van 1 januari tot minstens 15 augustus ³	200	168	168	168	168
van 1 januari tot minstens 15 september ³	224	188	188	188	188
van 1 januari tot minstens 15 oktober ³	248	200	200	200	212
vanaf 15 april tot minstens 15 oktober	248	200	200	200	212
vanaf 15 mei tot minstens 15 oktober	224	188	188	188	188
vanaf 15 augustus tot minstens 15 oktober	76	64	64	64	64
vanaf 15 september tot minstens 15 oktober	24	20	20	20	20
vanaf 15 oktober	0	0	0	0	0
Akkerbouwgewassen (kg N per ha per teelt)					
Consumptieaardappelrassen hoge norm (zie tabel 2c) ¹⁵	220	208	166	163	216
Consumptieaardappelrassen overig ¹⁵	200	188	150	147	196
Consumptieaardappelrassen lage norm (zie tabel 2c) ¹⁵	180	168	134	131	176
Consumptieaardappel, vroeg (loofvernietiging voor 15 juli) ¹⁵	96	96	77	77	96
Pootaardappelrassen hoge norm (zie tabel 2d)	112	112	112	112	112
Pootaardappelrassen overig	96	96	96	96	96
Pootaardappelrassen lage norm (zie tabel 2d)	80	80	80	80	80
Pootaardappelen, uitgroei teelt (loofvernietiging na 15 augustus)	144	132	132	132	136
Zetmeelaardappelen ¹⁵	192	184	147	147	184
Suikerbieten	120	116	93	93	116
Cichorei	56	56	56	56	56
Voederbieten	132	132	106	106	132
Wintertarwe ⁵	196	128	128	152	128
Zomertarwe	120	112	112	112	112
Wintergerst ⁵	112	112	112	112	112
Zomergerst	64	64	64	64	64
Triticale ⁵	128	120	96	96	120
Winterrogge ⁵	112	112	112	112	112
Haver ⁵	80	80	80	80	80
Maïs, bedrijven met derogatie ^{6,16}	128	112	90	90	120
Maïs, bedrijven zonder derogatie ⁶	148	112 ¹⁶	90 ¹⁶	90 ¹⁶	120
Luzerne, eerste jaar	32	32	32	32	32
Luzerne, volgende jaren	0	0	0	0	0
Gras voor industriële verwerking (inzaai in september en eerste jaar)	24	20	20	20	20
Gras voor industriële verwerking (inzaai voor 15 mei en volgende jaren)	248	200	200	200	212
Graszaad, Engels raaigras, 1e jaars	132	120	96	96	124
Graszaad, Engels raaigras, overjarig	160	148	118	118	152
Graszaad, rietzwenkgras	112	104	83	83	108
Graszaad, rietzwenkgras, volgteelt	48	40	32	32	44
Graszaad, veldbeemd	104	80	64	64	84

	Klei 2025	Noordelijk ¹⁰ , westelijk ¹¹ en centraal ¹² zand 2025	Zuidelijk zand ¹³ 2025	Löss ⁴ 2025	Veen 2025
Graszaad, veldbeemd, volgteelt	48	40	32	32	44
Graszaad, roodzwenkgras, 1e jaars	68	60	48	48	64
Graszaad, roodzwenkgras, 1e jaars, volgteelt	28	28	22	22	28
Graszaad, roodzwenkgras, overjarig	92	84	67	67	88
Graszaad, roodzwenkgras, overjarig, volgteelt	36	36	29	29	36
Graszaad, westerwolds	88	80	64	64	84
Graszaad, Italiaans	104	96	77	77	100
Graszaad, overig	72	64	51	51	68
Graszaad, overig, volgteelt	36	36	29	29	36
Graszoden	272	272	218	218	272
Ui, overig	96	96	96	96	96
Zaaiui	136	96	96	96	96
Winterui, 2e jaars plantui	136	124	99	99	128
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	104	96	77	77	100
Blauwmaanzaad	88	80	64	64	84
Karwij	120	112	90	90	116
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	72	64	51	51	68
Koolzaad, winter	164	152	122	122	156
waarvan ten hoogste voor 31/12 (winterteelt)	36	36	29	29	36
Koolzaad, zomer	96	96	77	77	96
Vlas	56	56	45	45	56
Akkerbouwgewassen, overig	160	148	118	118	152
Bladgewassen (kg N per ha per teelt)					
Spinazie, 1e teelt	208	152	122	122	160
Spinazie, volgteelt	148	116	93	93	120
Slasoorten, 1e teelt	144	132	106	106	136
Slasoorten, volgteelt	84	84	67	67	84
Andijvie, 1e teelt	144	136	109	109	136
Andijvie, volgteelt	72	72	58	58	72
Selderij, bleek/groen	160	148	118	118	152
Prei	196	180	144	144	188
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	80	72	58	58	76
Bladgewassen, overig, eenmalige oogst	120	112	90	90	116
Bladgewassen, overig, meermalige oogst	220	200	160	160	208
Koolgewassen (kg N per ha per teelt)					
Spruitkool	232	212	170	170	220
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	40	40	32	32	40
Witte kool	256	232	186	186	244
Rode kool	228	208	166	166	216
Savoieikool	228	208	166	166	216
Spitskool	228	208	166	166	216
Bloemkool	184	168	134	134	176
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	96	88	70	70	92
Broccoli	216	188	150	150	196
Chinese kool	144	124	99	99	128
Boerenkool	136	124	99	99	128
Paksoi	144	132	106	106	136
Raapstelen	112	104	83	83	108

	Klei 2025	Noordelijk ¹⁰ , westelijk ¹¹ en centraal ¹² zand 2025	Zuidelijk zand ¹³ 2025	Löss ⁴ 2025	Veen 2025
Kruiden (kg N per ha per teelt)					
Kruiden, bladgewas, eenmalige oogst	120	112	90	90	116
Kruiden, bladgewas, meermalig oogsten	220	200	160	160	208
Kruiden, wortelgewassen	160	148	118	118	152
Kruiden, zaadgewassen	80	72	58	58	76
Vruchtgewassen (kg N per ha per teelt)					
Aardbei (wachtbed, vermeerdering)	96	88	70	70	92
Aardbei (productie)	136	124	99	99	128
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	64	56	45	45	60
Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)	152	140	112	112	144
Suikermaïs	160	148	118	118	152
Stam/stokboon, vers	96	88	70	70	92
Landbouwstambonen, rijp zaad	108	108	86	86	108
Veld- en tuinbonen, vers + rijp zaad	40	40	32	32	40
Tuinbonen, vers/peulen	60	60	60	60	60
Erwt, vers + rijp zaad	24	24	24	24	24
Peul	72	68	54	54	68
Stengel/knol/wortelgewassen (kg N per ha per teelt)					
Asperge (excl. opkweek)	68	60	48	48	64
Knolselderij	160	148	118	118	152
Knolvenkel/venkel	144	132	106	106	136
Koolraap	136	124	99	99	128
Koolrabi	144	132	106	106	136
Kroten/rode bieten	148	136	109	109	140
Winterpeen/waspeen	88	88	88	88	88
Bospeen	40	40	40	40	40
Rabarber	200	184	147	147	192
Radijs	64	64	51	51	64
Schorseneer	136	136	136	136	136
Witlof	80	80	80	80	80
Stengel/knol/wortelgewassen, overig	160	148	118	118	152
Groenbemesters (kg N per ha per teelt)					
Niet-vlinderbloemige groenbemesters ^{7a}	48	40	40	40	48
Vlinderbloemige groenbemesters	0	0	0	0	0
Graszaadstoppel ter vernietiging in najaar of vroege voorjaar ^{7b}	48	40	40	40	48

	Klei 2025	Noordelijk ¹⁰ , westelijk ¹¹ en centraal ¹² zand 2025	Zuidelijk zand ¹³ 2025	Löss ⁴ 2025	Veen 2025
Bloembollengewassen⁵ (kg N per ha per teelt)					
Acidanthera	204	192	192	192	192
Anemone coronaria	104	100	100	100	100
Fritillaria imperialis	108	104	104	104	104
Hyacint	176	168	168	168	168
Iris, grofbollig	136	128	128	128	128
Iris, fijnbollig	112	108	108	108	108
Krokus, grote gele	140	132	132	132	132
Krokus, overig	72	68	68	68	68
Narcis	116	112	112	112	112
Tulp	160	152	152	152	152
Dahlia	88	84	84	84	84
Gladiool, pitten	208	196	196	196	196
Gladiool, kralen	152	144	144	144	144
Knolbegonia	120	116	116	116	116
Lelie	124	116	116	116	116
Zantedeschia	96	96	96	96	96
Bloembollengewassen, overig	132	124	124	124	124
Fruitteeltgewassen (kg N per ha per jaar)					
Appel	140	132	132	132	132
Blauwe bes	80	76	76	76	76
Braam	120	112	112	112	112
Framboos	120	112	112	112	112
Kers	140	132	132	132	132
Peer	140	132	132	132	132
Pruim	140	132	132	132	132
Rode bes	120	112	112	112	112
Wijnbouw	80	76	76	76	76
Zwarte bes	140	132	132	132	132
Buitenbloemen (kg N per ha per teelt)					
Buitenbloemen hoge norm ⁸	160	160	160	160	160
Buitenbloemen overig	120	120	120	120	120
Tagetes	72	64	64	64	72

	Klei 2025	Noordelijk ¹⁰ , westelijk ¹¹ en centraal ¹² zand 2025	Zuidelijk zand ¹³ 2025	Löss ⁴ 2025	Veen 2025
Boomkwekerijgewassen (kg N per ha per jaar)					
Laanbomen: onderstammen	32	32	32	32	32
Laanbomen: spillen	72	72	72	72	72
Laanbomen: opzetters	92	92	92	92	92
Sierheesters	60	60	60	60	60
Coniferen (inclusief kerstsparren en dennen)	64	64	64	64	64
Rozen (inclusief zaailingen, onderstammen)	56	56	56	56	56
Bos- en Haagplantsoen	76	76	76	76	76
Vaste planten	140	140	140	140	140
Vruchtbomen: onderstammen	24	24	24	24	24
Vruchtbomen: moerbomen	88	88	88	88	88
Vruchtbomen, overig	108	84	84	84	84
Trek- en besheesters	64	64	64	64	64
Snijgroen	76	76	76	76	76
Ericaceae	56	56	56	56	56
Buxus	76	76	76	76	76
Bosbouw (kg N per ha per jaar)					
Snelgroeiende houtsoorten voor biomassaproductie	72	72	72	72	72
Vaste norm op bedrijfsniveau ⁹ (kg N per ha per jaar)					
Vaste norm	88	88	88	88	88

- 1 Onder grasland met volledig maaien valt ook grasland waar uitsluitend jongvee van runderen niet ouder dan twee jaar wordt geweid, voor zover het aantal stuks jongvee in de wei niet groter is dan het aantal op het bedrijf gehouden ouderdieren. Daarnaast mogen hobbymatig gehouden dieren worden geweid.
- 2 De normen gelden niet voor tijdelijk grasland dat aansluit op mais.
- 3 Deze gebruiksnormen zijn alleen van toepassing voor zover ze zijn toegestaan binnen de regels van het Besluit activiteiten leefomgeving.
- 4 De gebruiksnormen die onder Löss zijn vermeld gelden alleen als het grond betreft die is ontstaan in eolisch materiaal en binnen 80 cm van het maaiveld voor meer dan de helft bestaat uit leem (fractie kleiner dan 50 µm). Voor de overige lössgronden gelden de gebruiksnormen die onder Zand zijn vermeld.
- 5 De gebruiksnorm wordt volledig toegerekend aan het jaar van oogsten.
- 6 De normen voor maïs zijn inclusief de norm van de daarop aansluitend geteelde groenbemesters. De normen voor groenbemesters gelden dus niet wanneer deze aansluiten op maïs.
- 7a U mag de norm alleen gebruiken wanneer u de groenbemester voor 1 september aansluitend op granen, graszaad of koolzaad teelt en niet voor 1 februari in het opvolgende kalenderjaar vernietigt. Voor zand- of lössgrond geldt: Teelt u de groenbemester na graan of koolzaad? Dan mag u rekenen met 100% van de de stikstofgebruiksnorm. Teelt u de groenbemester na gras op bouwland? Dan mag u voor de groen-bemester 50% van de stikstofgebruiksnorm gebruiken. U mag de norm ook toepassen bij groene braak, dan gelden de periodes niet.
- 7b U mag deze norm alleen toepassen als:- de groenbemester op zand-, löss- of veengrond vóór 16 september wordt geteeld en na 1 december wordt geploegd. – de groenbemester op kleigrond vóór 16 september wordt geteeld en aantoonbaar tenminste 8 weken blijft staan. Of;- de groenbemester minimaal 10 weken in het groeiseizoen wordt geteeld en u aansluitend een volggewas teelt.
- 8 Voor de volgende buitenbloemen geldt de hoge norm: Alchemilla mollis, Carthamus, Gypsophila paniculata, Lyonium, Lysimachia, Paeonia, Solidago en Veronica.
- 9 Deze vaste norm op bedrijfsniveau geldt als het gewogen gemiddelde van de hoeveelheid stikstof van alle op de tot het bedrijf behorende oppervlakte landbouwgrond geteelde gewassen of gewasgroepen uit tabel 1 op het bedrijf in dat kalenderjaar ten minste 100 kg N/ha en ten hoogste 110 kg N/ha bedraagt.
- 10 Zandgronden in de provincies Friesland, Groningen en Drenthe
- 11 Zandgronden in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Zeeland
- 12 Zandgronden in de provincies Overijssel, Gelderland en Utrecht
- 13 Zandgronden in de provincies Limburg en Noord-Brabant
- 14 Vernieuwt u grasland in de periode van 1 juni t/m 31 augustus? Dan mag u 50 kilogram minder stikstof per hectare gebruiken. Op zand- en lössgrond geldt dit voor alle bedrijven. Op klei- en veengrond alleen voor bedrijven met een derogatievergunning.
- 15 Scheurt u grasland en teelt u direct daarna consumptie aardappelen of fabrieksaardappelen (zetmeelaardappelen)? Dan mag u 65 kilogram minder stikstof gebruiken per hectare die u scheurt. Op zand- en lössgrond geldt dit voor alle bedrijven. Op klei- en veengrond alleen voor bedrijven met een derogatievergunning.
- 16 Scheurt u grasland en teelt u direct daarna maïs? Dan mag u 65 kilogram minder stikstof gebruiken per hectare die u scheurt. Op zand- en lössgrond geldt dit voor alle bedrijven. Op klei- en veengrond alleen voor bedrijven met een derogatievergunning.

Tabel 3

Stikstofbehoefte gewassen

Tabel 3 Stikstofbehoefte gewassen na scheuren van grasland

Als u grasland vernietigt moet u soms direct daarna een stikstofbehoefte gewas telen. Op onze website leest u wanneer dit zo is.

Stikstofbehoefte gewassen die u na het vernietigen van grasland mag telen

Aardappelen	Courgette	Knolvenkel	Muscari	Spinazie	Wintergerst
Aardbei	Fritillaria imperialis	Koolraap	Narcis	Spitskool	Winterrogge
Acidanthera	Gladiool	Koolrabi	Paksoi	Spruitkool	Wintertarwe
Andijvie	Gras	Koolzaad	Plantui, 2e jaars	Stam- en stokbonen	Winterui
Anemone coronaria	Graszaad	Krokus	Pompoen	Suikerbiet	Witte kool
Augurk	Graszoden	Kroten	Prei	Suikermaïs	Zaaiui
Bleek- en groenselderij	Hyacint	Kruiden	Raapstelen	Tagetes ¹	Zomertarwe
Bloemkool	Iris	Laanbomen: opzetters	Rabarber	Triticale	
Boerenkool	Japane haver	Landbouwstambonen	Rode kool	Tulp	
Broccoli	Karwij	Lelie	Savooikool	Vaste planten	
Buitenbloemen	Knolbegonia	Maïs	Schorseneren	Venkel	
Chinese kool	Knolselderij	Meloen	Sla	Voederbiet	

¹ Tagetes moet u op uiterlijk 16 juli telen.

Tabel 4

Diergebonden normen

Waarvoor gebruiken?

De normen in deze tabel gebruikt u om te berekenen hoeveel mest uw graasdieren en staldieren produceren. En hoeveel stikstof en fosfaat daarin zit. Ook gebruikt u de tabel voor de stikstofcorrectie voor staldieren.

Mestproductie per dier in m³

Na de berekening weet u of u genoeg opslagruimte heeft voor de mest van uw dieren. Het gaat hierbij om de ruimte die u nodig heeft voor het opslaan van de mest in de periode augustus tot en met februari in m³.

Normen voor melkkoeien

Voor de berekening van de mestproductie van melkkoeien gebruikt u Tabel 6 Stikstof en fosfaat per melkkoe.

Mestproductie van graasdieren berekenen

U gebruikt bij de berekening van de mestproductie van een graasdier een forfait voor stikstof en een forfait voor fosfaat. Dit doet u in kilogrammen. U vermenigvuldigt voor het berekenen van de totale mestproductie het gemiddeld aantal dieren dat u in het jaar op uw bedrijf heeft, met het forfait. Dit doet u voor al uw graasdiersoorten. De uitkomsten telt u bij elkaar op.

Vrijstelling voor administratie en registratie

Met de stikstofnormen kunt u berekenen of u vrijstelling kunt krijgen voor het bijhouden van een administratie en registratieverplichtingen. U heeft hiervoor vrijstelling als de stikstofproductie minder is dan 350 kilogram. Meer voorwaarden voor de vrijstelling vindt u op onze website.

Stikstofcorrectie per staldier in kilo's stikstof

De hoeveelheid stikstof voor stikstofcorrectie gebruikt u voor de berekening van de totale stikstofcorrectie. Dit is onderdeel van de stalbalans.

Graasdier of staldier?

In de tabel worden graasdieren aangegeven met een G en staldieren met een S.

Biologisch bedrijf

Heeft u een biologisch bedrijf dat is geregistreerd bij de Stichting Skal? Dan gebruikt u niet de forfaits in deze tabel. U gebruikt dan de forfaits voor stikstof en fosfaat uit Tabel 4a Diergebonden normen biologisch. De forfaits hangen ook af van het stalsysteem dat u gebruikt.

Tabel 4 Diergebonden normen

Diersoort en -categorie ¹	Dier categorie nummer	Graasdier/ Staldier	Stalsysteem	Excretie per dier in de periode van 1 aug tot 1 maart			Stikstof- correctie kg/ dier/jaar ⁵
				m^3 ²	kg stikstof ³	kg fosfaat ⁴	
Rund	10						
Melk- en kalfkoeien (Dit zijn koeien die in elk geval één keer hebben gekalfd en die worden gehouden voor de melkproductie voor menselijke consumptie of verwerking of voor de fokkerij van runderen voor de melkveehouderij. Ook koeien die zijn drooggezet om een kalf te krijgen of die worden vetgemest en in de mesttijd worden gemolken)	100	G	drijfmest	Zie tabel 6	Zie tabel 6	Zie tabel 6	-
		G	vaste mest	Zie tabel 6	Zie tabel 6	Zie tabel 6	-
Jongvee jonger dan 1 jaar voor de melkveehouderij, waaronder alle kalveren van melk- en kalfkoeien van 0 tot ten minste 14 dagen. En vrouwelijke opfokkalveren voor de vleesveehouderij tot 1 jaar of dat bestemd is om een kalf te krijgen voor de vleesveehouderij.	101	G	drijfmest	4,4	32,3	9,6	-
		G	vaste mest	2,2	29,1	9,6	-
Vrouwelijk jongvee van 1 jaar en ouder voor de melkveehouderij. En vrouwelijke opfokkalveren van 1 jaar en ouder voor de vleesveehouderij of dat bestemd is om een kalf te krijgen voor de vleesveehouderij	102	G	drijfmest	9,5	66,9	21,9	-
		G	vaste mest	4,7	61,3	21,9	-
Fokstieren (stieren van 1 jaar en ouder voor de fokkerij van runderen voor de melkvee- of vleesveehouderij)	104	G	drijfmest	10	64,4	25,9	-
		G	vaste mest	6,3	51,2	25,9	-
Witvleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van hoofdzakelijk melk en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)	112	S	alle	1,6	11,3	5,4	3
Startkalveren voor rosévlees of roodvlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een bedrijf als rosévleeskalv dan wel roodvleesstier worden gehouden)	115	G	alle	1,2	10,5	3,4	-
Rosévleeskalveren van ca. 3 maanden tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 3 maanden en ouder die hiervoor zijn gehouden als startkalf, gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)	116	G	alle	3,3	26,3	9,4	-
Rosévleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)	117	G	alle	2,6	21,5	7,6	-

Diersoort en -categorie ¹	Dier categorie nummer	Graasdier/ Staldier	Stalsysteem	Excretie per dier in de periode van 1 aug tot 1 maart	Excretie per dier per jaar		Stikstof- correctie kg/ dier/jaar ⁵
				m ³ 2	kg stikstof ³	kg fosfaat ⁴	
Weide- en zoogkoeien (koeien die ten minste eenmaal hebben gekalfd niet zijnde melk- en kalfkoeien)	120	G	drijfmest	11,2	75,4	26,9	-
		G	vaste mest	5,3	75,3	26,9	-
Roodvleesstieren van ca. 3 maanden tot de slacht (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op de dezelfde wijze worden gemest)	122	G	drijfmest	4,2	28,2	9,7	-
		G	vaste mest	2,2	25,6	9,7	-
Schaap				55			
Schapen voor de vlees- en melkproductie (rammen en alle vrouwelijke schapen die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief alle schapen tot ca. 4 maanden, voor zover gehouden op het bedrijf waar deze schapen geboren zijn.	550	G	alle	0,6	9,9	3,3	-
Vleeschapen tot ca. 4 maanden , gehouden op bedrijven waar ze niet zijn geboren	551	G	alle	0,1	0,9	0,3	-
Opfokkoeien, weideschapen en vleeschapen van ca. 4 maanden en ouder	552	G	alle	0,4	7,2	2,2	-
Geit				60			
Melkgeiten (alle vrouwelijke geiten die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief pasgeboren lammeren en geslachtsrijpe bokken)	600	G	alle	0,8	9,4	4,7	-
Opfokgeiten en vleesgeiten tot ca. 4 maanden	601	G	alle	0,1	0,6	0,3	-
Opfokgeiten van ca. 4 maanden en ouder	602	G	alle	0,5	4,7	2,6	-
Paard				94			
Pony's (dieren met een schofthoogte tot 1,56 meter en inclusief veulens tot 6 maanden)	941	G	alle	4,4	27,3	13	-
Paarden (dieren met een schofthoogte vanaf 1,56 meter en inclusief veulens tot 6 maanden)	943	G	alle	7,8	58,8	28,6	-
Ezel				96			
Ezels (inclusief veulens tot 6 maanden)	961	G	alle	3,6	16	7,3	-
Middeneuropees edelhert				97			
Hinden gehouden voor de fokkerij inclusief kalveren jonger dan 6 maanden en bijbehorende bokken	971	G	alle	0,94	18,6	6,7	-
Herten van 6 tot 12 maanden die worden gehouden om te worden geslacht	973	G	alle	0,44	8,6	2,8	-
Herten van 12 maanden en ouder die worden gehouden om te worden geslacht	974	G	alle	1,09	21,4	6,4	-

Diersoort en -categorie ¹	Dier categorie nummer	Graasdier/ Staldier	Stalsysteem	Excretie per dier in de periode van 1 aug tot 1 maart		Excretie per dier per jaar		Stikstof- correctie kg/ dier/jaar ⁵
				m ³ ²	kg stikstof ³	kg fosfaat ⁴		
Damhert								
	98							
Hinden gehouden voor de fokkerij inclusief kalveren jonger dan 3 maanden en bijbehorende bokken	981	G	alle	1,31	11,8	3,4	-	-
Alle herten van 3 maanden en ouder die worden gehouden om te worden geslacht	982	G	alle	0,81	9,7	2,4	-	-
Waterbuffel								
	99							
Waterbuffelkoeien (alle waterbuffelkoeien die ten minste éénmaal hebben gekalfd en die voor de melkproductie of de fokkerij worden gehouden; ook waterbuffelkoeien die droog gezet zijn of worden vetgemest en in de mesttijd worden gemolken)	991	G	alle	11,5	76,5	29,9	-	-
Waterbuffeljongvee (alle jongvee van waterbuffels tot een leeftijd van 2 jaar)	992	G	alle	4,3	28,7	10,1	-	-
Varken								
	40							
Fokzeugen waarvan de gespeende biggen op een ander bedrijf worden gehouden (ten minste eenmaal gedekte of geïnsemineerde zeugen, guste zeugen, gedekte maar nog niet drachtige zeugen, drachtige zeugen, zeugen met biggen, zeugen waarvan de biggen gespeend zijn en waarvan de gespeende biggen aan een ander bedrijf worden geleverd).	400	S	vaste mest, emissiearm	1,03	11,4	-	9,3	
		S	vaste mest, overig	1,03	11,4	-	9,3	
		S	drijfmest, emissiearm	1,4	14,5	-	6,2	
		S	drijfmest, overig	1,4	14,3	-	6,4	
Fokzeugen inclusief biggen tot een gewicht van 25 kg (ten minste éénmaal gedekte of geïnsemineerde zeugen, guste zeugen, gedekte maar nog niet drachtige zeugen, drachtige zeugen, zeugen met biggen, waarvan de biggen worden gehouden tot een gewicht van ca. 25 kg).	401	S	vaste mest, emissiearm	2	16,4	-	13,4	
		S	vaste mest, overig	2	16,4	-	13,4	
		S	drijfmest, emissiearm	2,5	20,9	-	8,9	
		S	drijfmest, overig	2,5	20,6	-	9,2	
Opfokzeugen en -beren van ca. 25 kg tot geslachtsrijpheid	404	S	vaste mest, emissiearm	0,81	7,9	-	6,5	
		S	vaste mest, overig	0,81	7,9	-	6,5	
		S	drijfmest, emissiearm	0,91	9,4	-	5	
		S	drijfmest, overig	0,91	8,7	-	5,7	
Dekberen en zoekberen , geslachtsrijp	406	S	vaste mest, emissiearm	1,3	12,7	-	10,4	
		S	vaste mest, overig	1,3	12,7	-	10,4	
		S	drijfmest, emissiearm	1,8	16,1	-	6,9	
		S	drijfmest, overig	1,8	15,9	-	7,1	

Diersoort en -categorie ¹	Dier categorie nummer	Graasdier/ Staldier	Stalsysteem	Excretie per dier in de periode van 1 aug tot 1 maart		Excretie per dier per jaar		Stikstofcorrectie kg/dier/jaar ⁵
				m ³ ²	kg stikstof ³	kg fosfaat ⁴		
Gespeende biggen tot ca 25 kg zonder moederdier op eigen bedrijf	407	S	vaste mest, emissiearm	0,25	1,2	-	1	
			vaste mest, overig	0,25	1,2	-	1	
			drijfmest, emissiearm	0,3	1,5	-	0,7	
			drijfmest, overig	0,3	1,5	-	0,7	
Vleesvarkens	411	S	vaste mest, emissiearm	0,71	6,4	-	5,2	
			vaste mest, overig	0,71	6,4	-	5,2	
			drijfmest, emissiearm	0,75	7,6	-	4	
			drijfmest, overig	0,75	7	-	4,6	
Kip 30								
Leghennen en (groot)ouderdieren jonger dan 18 weken	300	S	volièrestal	0,009	0,23	-	0,12	
			overige mestbanden	0,007	0,22	-	0,13	
			overig	0,007	0,2	-	0,15	
Leghennen en (groot)ouderdieren 18 weken en ouder	301	S	volièrestal	0,018	0,49	-	0,27	
			overige mestbanden	0,014	0,55	-	0,21	
			overig	0,015	0,46	-	0,3	
(Groot)ouderdieren van vleeskuikens jonger dan 20 weken	310	S	alle	0,004	0,18	-	0,18	
(Groot)ouderdieren van vleeskuikens 20 weken en ouder	311	S	emissiearm	0,018	0,54	-	0,54	
			overig	0,018	0,44	-	0,64	
Vleeskuikens (kippen die worden gehouden voor de slacht)	312	S	emissiearm	0,011	0,29	-	0,13	
			overig	0,011	0,29	-	0,13	
Kalkoen 20								
Jonge kalkoenen (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 0 weken tot ca. 6 weken, gehouden op een quarantainebedrijf)	200	S	alle	0,011	0,24	-	0,21	
Opfokkalkoenen (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 6 weken tot ca. 30 weken, gehouden op een opfokbedrijf)	201	S	alle	0,071	1,6	-	0,85	
Kalkoenen ouderdieren (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 30 weken en ouder)	202	S	alle	0,073	1,62	-	0,85	
Vleeskalkoenen (kalkoenen die worden gehouden voor de slacht)	210	S	alle	0,048	1,25	-	0,54	

Diersoort en -categorie ¹	Dier categorie nummer	Graasdier/ Staldier	Stalsysteem	Excretie per dier in de periode van 1 aug tot 1 maart		Excretie per dier per jaar		Stikstofcorrectie kg/dier/jaar ⁵
				m ³ ²	kg stikstof ³	kg fosfaat ⁴		
Nerts								
	75							
Fokteven (alle vrouwelijke dieren, die tenminste eenmaal zijn gedekt, met bijbehorende reuen en jongen, en nertsen voor pelsproductie)	751	S	alle	0,039	1,3	-	1	
Konijn								
	90							
Voedsters (alle vrouwelijke dieren die ten minste eenmaal gedekt zijn, met bijbehorende zogende jongen en opfokkonijnen) en fokrammen	900	S	alle	0,126	1,7	-	1,3	
Vleeskonijnen (alle jonge konijnen die na het spenen zijn bestemd voor de vleesproductie)	901	S	alle	0,025	0,49	-	0,37	
Peking eend								
	81							
Vleeseenden (eenden die worden gehouden voor de slacht)	801	S	alle	0,028	0,46	-	0,28	
Ouderdieren van vleeseenden in opfok (opfokperiode tot 20 weken)	802	S	alle	0,037	0,48	-	0,29	
Ouderdieren van vleeseenden (legperiode vanaf 20 weken)	803	S	alle	0,045	0,87	-	0,54	
Overige diersoorten								
Rattus norvegicus (Bruine rat), Mus musculus (Tamme muis), Cavia porcellus (Cavia), Mesocricetus auratus (Goudhamster), Meriones unguiculatus (Gerbil)(vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)	15	S	alle	0,054	0,65	-	0,65	
Struthio camelus (Struisvogel), Dromaius novaehollandiae (Emoe) en Rhea Americana (Nandoe) (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)	25	S	alle	0,56	12,3	-	12,3	
Anser cygnoides (Knobbelgans) en Anser anser (Grauwe gans) (alle geslachtsrijpe vrouwelijke ganzen)	28	S	alle	0,086	3,2	-	3,2	
Phasianus colchicus (Fazant), Perdix perdix (Patrijs) (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)	35	S	alle	0,006	0,12	-	0,12	
Columbia livia (Vleesduif), Numida meleagris (Helmparelhoen), (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren en voor vleesduiven ook de vleeskuikens)	37	S	emissiearm	0,009	0,46	-	0,036	
		S	overig	0,009	0,42	-	0,078	

1 Als de omschrijving van de categorieën niet aansluit bij de voorkomende situatie dienen de forfaits gehanteerd te worden van de categorie die het best aansluit bij de voorkomende situatie.

2 Hoort bij artikel 36 van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet.

3 Hoort bij de artikelen 43 en 73 van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Met betrekking tot artikel 73 alleen relevant voor de graasdieren en daarmee niet van toepassing op diercategorieën die vallen onder de staldieren.

4 Hoort bij artikel 73 van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Alleen relevant voor de graasdieren en daarmee niet van toepassing op diercategorieën die vallen onder de staldieren.

5 Hoort bij artikel 96 van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet.

Tabel 4a

Diergebonden normen biologisch

Waarvoor gebruiken?

De normen in deze tabel gebruikt u om te berekenen hoeveel mest uw biologisch gehouden dieren produceren. En hoeveel stikstof en fosfaat daarin zit.

Mestproductie per dier in m³

Na de berekening weet u of u genoeg opslagruimte heeft voor de mest van uw graasdieren en staldieren. Het gaat hierbij om de ruimte die u nodig heeft voor het opslaan van de mest in de periode augustus tot en met februari in m³.

Mestproductie van biologisch gehouden graasdieren berekenen

U gebruikt bij de berekening van de mestproductie van uw graasdieren een forfait voor stikstof en een forfait voor fosfaat. Dit doet u in kilogrammen. De fosfaatsnormen vindt u in deel 1 en de stikstofnormen staat in deel 2 van deze tabel. U vermenigvuldigt voor het berekenen van de totale mestproductie het gemiddeld aantal dieren dat u in het jaar op uw bedrijf heeft, met het forfait. Dit doet u voor al uw biologisch gehouden graasdieren, behalve melkkoeien. De uitkomsten telt u bij elkaar op.

Stikstofexcreties van biologisch gehouden staldieren

De stikstofexcreties van staldieren berekent u volgens de stalbalans. In deel 2 van deze tabel zijn wel excretieforfaits opgenomen als hulpmiddel om te bepalen of u gebruik kunt maken van onderstaande vrijstelling.

Vrijstelling voor administratie en registratie

Met de stikstofnormen kunt u berekenen of u gebruik kunt maken van de vrijstelling voor administratie en registratie. U kunt hieraan meedoen als de stikstofproductie minder is dan 350 kilogram.

Graasdier of staldier?

In de tabel worden graasdieren aangegeven met een G en staldieren met een S.

Geen biologisch bedrijf

Heeft u geen biologisch bedrijf dat geregistreerd is bij de Stichting Skal? Dan gebruikt u de forfaits voor stikstof en fosfaat uit tabel 4.

Tabel 4a Diergebonden normen biologisch

	Dier- categorie- nummer	Graasdier / Staldier	Stal- systeem	Excretie per dier in de periode van 1 augustus tot 1 maart in m ³ (als de diercategorie ontbreekt, dan gebruikt u tabel 4)	Excretie per dier per jaar in kg stikstof (Zie deel 2 of wanneer de diercategorie daarin ont- breekt tabel 4)	Excretie per dier per jaar in kg fosfaat	Stikstof- correctie per dier per jaar in kg
DEEL 1							
Rund	10						
Melk- en kalfkoeien (Dit zijn koeien die in elk geval één keer hebben gekalfd en die worden gehouden voor de melkproductie voor menselijke consumptie of verwerking of voor de fokkerij van runderen voor de melkveehouderij. Ook koeien die zijn drooggezet om een kalf te krijgen of die worden vetgemest en in de mesttijd worden gemolken)	100	G	drijfmest	Zie tabel 6		Zie tabel 6	-
		G	vaste mest	Zie tabel 6		Zie tabel 6	-
Jongvee jonger dan 1 jaar voor de melkveehouderij , waaronder alle kalveren van melk- en kalfkoeien van 0 tot ten minste 14 dagen, en vrouwelijk jongvee jonger dan 1 jaar dat later een kalf krijgt voor de vleesveehouderij of dat bestemd is om een kalf te krijgen voor de vleesveehouderij	101	G	drijfmest	4,4		9,6	-
		G	vaste mest	2,2		9,6	-
Vrouwelijk jongvee van 1 jaar en ouder voor de melkveehouderij en vrouwelijk jongvee van 1 jaar en ouder dat later een kalf krijgt voor de vleesveehouderij of dat bestemd is om een kalf te krijgen voor de vleesveehouderij	102	G	drijfmest	9,5		21,9	-
		G	vaste mest	4,7		21,9	-
Fokstieren (stieren van 1 jaar en ouder voor de fokkerij van runderen voor de melkvee- of vleesveehouderij)	104	G	drijfmest	10		25,9	-
		G	vaste mest	6,3		25,9	-
Startkalveren voor rosévlies of roodvlies (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een bedrijf als rosévlieskalf dan wel roodvliesstier worden gehouden)	115	G	alle	1,2		3,4	-
Rosévlieskalveren van ca. 3 maanden tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 3 maanden en ouder die hiervoor zijn gehouden als startkalf, gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)	116	G	alle	3,3		9,4	-
Rosévlieskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden (kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van melk en andere voeders en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht)	117	G	alle	2,6		7,6	-

	Dier- categorie- nummer	Graasdier / Staldier	Stal- systeem	Excretie per dier in de periode van 1 augustus tot 1 maart in m ³ (als de diercategorie ontbreekt, dan gebruikt u tabel 4)	Excretie per dier per jaar in kg stikstof (Zie deel 2 of wanneer de diercategorie daarin ont- breekt tabel 4)	Excretie per dier per jaar in kg fosfaat	Stikstof- correctie per dier per jaar in kg
DEEL 1							
Weide- en zoogkoeien (koeien die ten minste eenmaal hebben gekalfd niet zijnde melk- en kalfkoeien)	120	G	drijfmest	11,2		26,9	-
			vaste mest	5,3		26,9	-
Roodvleesstieren van ca. 3 maanden tot de slacht (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op de dezelfde wijze worden gemest)	122	G	drijfmest	4,2		9,7	-
			vaste mest	2,2		9,7	-
Schaap							
55							
Schapen voor de vlees- en melkproductie (alle vrouwelijke schapen die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief alle schapen tot ca. 4 maanden, voor zover gehouden op het bedrijf waar deze schapen geboren zijn en rammen)	550	G	alle	0,6		3,3	-
Vleeschapen tot ca. 4 maanden , gehouden op bedrijven waar ze niet zijn geboren	551	G	alle	0,1		0,3	-
Opfokkoeien , weideschapen en vleeschapen van ca. 4 maanden en ouder	552	G	alle	0,4		2,2	-
Geit							
60							
Melkgeiten (alle vrouwelijke geiten die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief pasgeboren lammeren en geslachtsrijpe bokken)	600	G	alle	0,8		4,4	-
Opfokgeiten en vleesgeiten tot ca. 4 maanden	601	G	alle	0,1		0,3	-
Opfokgeiten van ca. 4 maanden en ouder	602	G	alle	0,5		2,6	-
Varken							
40							
Fokzeugen waarvan de gespeende biggen op een ander bedrijf worden gehouden (ten minste eenmaal gedekte of geïnsemineerde zeugen, guste zeugen, gedekte maar nog niet drachtige zeugen, drachtige zeugen, zeugen met biggen, zeugen waarvan de biggen gespeend zijn en waarvan de gespeende biggen aan een ander bedrijf worden geleverd)	400	S	vaste mest, emissiearm	1,03		-	-
			vaste mest, overig	1,03		-	-
			drijfmest, emissiearm	1,4		-	-
			drijfmest, overig	1,4		-	-
Fokzeugen inclusief biggen tot een gewicht van 25 kg (ten minste éénmaal gedekte of geïnsemineerde zeugen, guste zeugen, gedekte maar nog niet drachtige zeugen, drachtige zeugen, zeugen met biggen, waarvan de biggen worden gehouden tot een gewicht van ca. 25 kg.	401	S	vaste mest, emissiearm	2		-	-
			vaste mest, overig	2		-	-
			drijfmest, emissiearm	2,5		-	-
			drijfmest, overig	2,5		-	-

	Dier- categorie- nummer	Graasdier / Staldier	Stal- systeem	Excretie per dier in de periode van 1 augustus tot 1 maart in m ³ (als de diercategorie ontbreekt, dan gebruikt u tabel 4)	Excretie per dier per jaar in kg stikstof (Zie deel 2 of wanneer de diercategorie daarin ont- breekt tabel 4)	Excretie per dier per jaar in kg fosfaat	Stikstof- correctie per dier per jaar in kg
DEEL 1							
Opfokzeugen en -beren van ca. 25 kg tot geslachtsrijpheid	404	S	vaste mest, emissiearm	0,81		-	-
		S	vaste mest, overig	0,81		-	-
		S	drijfmest, emissiearm	0,91		-	-
		S	drijfmest, overig	0,91		-	-
Dekberen en zoekberen, geslachtsrijp	406	S	vaste mest, emissiearm	1,3		-	-
		S	vaste mest, overig	1,3		-	-
		S	drijfmest, emissiearm	1,8		-	-
		S	drijfmest, overig	1,8		-	-
Gespeende biggen tot ca 25 kg zonder moederdier op eigen bedrijf	407	S	vaste mest, emissiearm	0,25		-	-
		S	vaste mest, overig	0,25		-	-
		S	drijfmest, emissiearm	0,3		-	-
		S	drijfmest, overig	0,3		-	-
Vleesvarkens	411	S	vaste mest, emissiearm	0,71		-	-
		S	vaste mest, overig	0,71		-	-
		S	drijfmest, emissiearm	0,75		-	-
		S	drijfmest, overig	0,75		-	-
Kip	30						
Leghennen en (groot)ouderdieren jonger dan 18 weken	300	S	volièrestal	0,009		-	-
		S	overige mestbanden	0,007		-	-
		S	overig	0,007		-	-
Leghennen en (groot)ouderdieren ouder dan 18 weken	301	S	volièrestal	0,018		-	-
		S	overige mestbanden	0,014		-	-
		S	overig	0,015		-	-
Vleeskuikens (kippen die worden gehouden voor de slacht)	312	S	emissiearm	0,011			
		S	overig	0,011			

Diersoorten	Onderscheiden categorieën binnen de diersoorten	Graasdier / Staldier	Excretie per dier per jaar in kg stikstof
DEEL 2			
Rundvee	Fok- en gebruiksvee		
	Melk- en kalfkoeien gehouden in een stal met drijfmest	G	Zie tabel 6a
	Melk- en kalfkoeien gehouden in een stal met vaste mest	G	Zie tabel 6b
	Vrouwelijk jongvee jonger dan 1 jaar	G	32,3
	Vrouwelijk jongvee van 1 jaar en ouder	G	66
	Stieren voor de fokkerij jonger dan 1 jaar	G	26,7
	Stieren voor de fokkerij van 1 jaar en ouder	G	51
	Roodvleesproductie		
	Weide- en zoogkoeien	G	66,2
	Vleesstierkalf tot een leeftijd van ca. 3 maanden	G	6,6
	Vleesstieren van ca. 3 maanden tot ca. 16 maanden oud	G	27,2
	Vleesstieren tot een leeftijd van ca. 16 maanden die op één bedrijf worden afgemest	G	23,4
	Overig vleesvee dat is bestemd voor roodvleesproductie dat niet behoort tot de hierboven genoemde categorieën en jonger is dan 1 jaar	G	26,4
	Overig vleesvee dat is bestemd voor roodvleesproductie dat niet behoort tot de hierboven genoemde categorieën van 1 jaar en ouder	G	65,4
	Varkens	Fokkerij/vermeerdering	
Fokzeugen waarvan de biggen ca. 6 weken na hun geboorte aan een ander bedrijf worden geleverd en fokzeugen die nog geen biggen hebben		S	12
Fokzeugen waarvan de biggen worden gehouden tot ze een gewicht van ca. 25 kg hebben en fokzeugen waarvan de biggen op het eigen bedrijf worden gehouden		S	15,3
Opfokzeugen van ca. 25 kg totdat ze ca. 7 maanden oud zijn en opfokzeugen afkomstig van het eigen bedrijf van 25 kg die worden afgeleverd op ca. 7 maanden		S	5,9
Opfokzeugen van ca. 7 maanden tot de eerste dekking		S	9,1
Opfokzeugen van ca. 25 kg tot de eerste dekking en opfokzeugen afkomstig van het eigen bedrijf van 25 kg die worden aangehouden tot de eerste dekking		S	6,1
Opfokberen van ca. 25 kg totdat ze ca. 7 maanden oud zijn en opfokberen afkomstig van het eigen bedrijf van 25 kg totdat ze ca. 7 maanden oud zijn		S	5,5
Dekberen van ca. 7 maanden en ouder en beren afkomstig van het eigen bedrijf van 7 maanden oud		S	11,7
Gespeende biggen, aangeleverd op een leeftijd van ca. 6 weken, totdat ze een gewicht hebben van ca. 25 kg en gespeende biggen, aangeleverd op ca. 6 weken, die op het eigen bedrijf worden aangehouden voor de mesterij totdat ze een gewicht hebben van 25 kg		S	2

Diersoorten	Onderscheiden categorieën binnen de diersoorten	Graasdier / Staldier	Excretie per dier per jaar in kg stikstof
DEEL 2			
	Mesterij		
	Slachtzeugen	S	12,8
	Varkens die worden gemest van ca. 25 kg tot ca. 110 kg en biggen afkomstig van het eigen bedrijf vanaf 25 kg	S	6,1
Kippen	Legrassen		
	Opfokhennen en -hanen jonger dan ca. 18 weken die worden afgeleverd op ca. 18 weken en opfokhennen en -hanen die op het eigen bedrijf worden gehouden tot 18 weken	S	0,159
	Hennen en hanen van legrassen van ca. 18 weken en ouder die zijn aangeleverd op ca. 18 weken en van het eigen bedrijf afkomstige hennen en hanen van 18 weken en ouder	S	0,371
	Vleesrassen		
	Opfokhennen en -hanen van vleesrassen, jonger dan ca. 19 weken en opfokhennen en -hanen die op het eigen bedrijf worden aangehouden tot 19 weken oud	S	0,11
	(Groot)ouderdieren van vleesrassen van ca. 19 weken en ouder en van het eigen bedrijf afkomstige (ouder)dieren van 19 weken en ouder	S	0,411
	Vleeskuikens	S	0,332
Kalkoenen	Voor broedeieren		
	Hennen en hanen tot een leeftijd van ca. 6 weken, gehouden op een quarantainebedrijf	S	0,29
	Hennen en hanen van ca. 6 tot ca. 30 weken oud, gehouden op een opfokbedrijf	S	1,165
	Hennen en hanen van ca. 30 weken en ouder	S	1,513
	Vleeskalkoenen		
	Vleeskalkoenen, vanaf het opzetten bij aanvang van de mestperiode tot de aflevering voor de slacht	S	0,884
Schapen	Schapen voor de vlees- en melkproductie (alle vrouwelijke schapen die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief alle schapen tot ca. 4 maanden, voor zover gehouden op het bedrijf waar deze schapen geboren zijn en rammen)	G	9,9
	Vleeschapen tot ca. 4 maanden, gehouden op bedrijven waar ze niet zijn geboren	G	0,9
	Opfokooien, weideschapen en vleeschapen van ca. 4 maanden en ouder	G	7,2
Geiten	Melkgeiten (alle vrouwelijke geiten die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief pasgeboren lammeren en geslachtsrijpe bokken)	G	8,9
	Opfokgeiten en vleesgeiten tot ca. 4 maanden	G	0,6
	Opfokgeiten van ca. 4 maanden en ouder	G	4,7
Eenden	Ouderdieren van vleeseenden	S	0,5
	Vleeseenden	S	0,39

Diersoorten	Onderscheiden categorieën binnen de diersoorten	Graasdier / Staldier	Excretie per dier per jaar in kg stikstof
DEEL 2			
Konijnen	Vrouwelijke konijnen die ten minste eenmaal zijn gedekt en niet-gespeende jongen	S	1,24
	Fokrammen, bestemd voor het fokken van vleeskonijnen	S	0,75
	Opfokkonijnen vanaf ca. 80 dagen oud tot de eerste dekking	S	1,01
	Vleeskonijnen vanaf het spenen tot ca. 80 dagen oud en opfokkonijnen tot 80 dagen oud	S	0,4
Parelhoenen	Vleesparelhoenders	S	0,437

In deel 2 van deze tabel wordt verstaan onder:

- dekberen: jonge, nog niet dekrijpe beren en zoekberen;
- fokschapen: oaien die ten minste eenmaal hebben gelammerd;
- fokzeugen: varkens die ten minste eenmaal gedekt of geïnsemineerd zijn, waaronder guste zeugen, gedekte maar nog niet drachtige zeugen, drachtige zeugen, zeugen met biggen en zeugen waarvan de biggen gespeend zijn;
- hennen en hanen van legrassen: hennen en hanen van legrassen, inclusief (groot)ouderdieren;
- melk- en kalfkoeien: koeien die ten minste eenmaal hebben gekalfd en die voor de melkproductie of de fokkerij worden gehouden, waaronder koeien die droog gezet zijn alsmede koeien die worden vetgemest en in de mesttijd worden gemolken;
- melkgeiten: geiten die ten minste eenmaal hebben gelammerd;
- opfokberen: jonge, nog niet dekrijpe beren die worden aangehouden voor de fokkerij; - opfokhennen en -hanen van legrassen: opfokhennen en -hanen voor de vervanging van hennen en hanen van legrassen, inclusief (groot)ouderdieren;
- opfokhennen en -hanen van vleesrassen: opfokhennen en -hanen ter vervanging van (groot)ouderdieren van vleesrassen;
- opfokkonijnen: jonge, nog niet dekrijpe konijnen die worden aangehouden voor de fokkerij;
- opfokzeugen: jonge zeugen die nooit gedekt of geïnsemineerd zijn die worden gehouden voor de fokkerij;
- slachtzeugen: zeugen die niet meer gebruikt worden voor de fokkerij, maar worden afgemest;
- stieren voor de fokkerij: stieren bestemd voor het fokken van melk- of vleesvee;
- voedsters: vrouwelijke konijnen die die ten minste eenmaal zijn gedekt;
- vleeskuikens: kuikens die voor de slacht worden afgeleverd;
- vrouwelijk jongvee: alle vrouwelijke dieren die nog nooit gekalfd hebben en die worden aangehouden voor de vervanging van de eigen veestapel of de veestapel van derden, waaronder drachtige dieren die niet eerder hebben gekalfd;
- weide- en zoogkoeien: koeien die niet meer worden gemolken, maar worden vetgeweid.

Tabel 5

Stikstof en fosfaat in dieren

Waarvoor gebruiken?

Deze tabel gebruikt u om te berekenen hoeveel stikstof en fosfaat u met de staldieren van uw bedrijf aan- en afvoert. Ook gebruikt u deze tabel om de begin- en eindvoorraad stikstof en fosfaat in de staldieren te berekenen.

Hoe gebruiken?

Hoeveel stikstof en fosfaat er in dieren zit is voor elke diersoort en de diercategorie anders. De forfaits ziet u in de tabel.

Lichaamsgewicht en forfaits

U moet de hoeveelheid stikstof en fosfaat berekenen met het lichaamsgewicht van het dier en het forfait 'per kg' dat daarbij hoort.

Zijn de dieren voor de slacht afgevoerd en is het geslacht gewicht bekend? Dan rekent u het geslacht gewicht om naar het levend gewicht (lichaamsgewicht). U rekent met het forfait 'per kg lichaamsgewicht'. Weet u het lichaamsgewicht niet? Alleen dan gebruikt u het forfait 'per dier'.

Uw begin- en eindvoorraad stikstof en fosfaat in staldieren

De berekening:

- Het levend gewicht (lichaamsgewicht) van de staldieren x het forfait.

Aan- en afvoer van fosfaat en stikstof in staldieren

De berekening:

- Het aantal aan- of afgevoerde dieren x het forfait.

Diersoorten	Diercategorie-code	Per kg lichaam gewicht		Per dier	
		Kg stikstof	Kg fosfaat	Kg stikstof	Kg fosfaat
Rund					
Nuchtere kalveren	Ru 5	0,0294	0,0183	1,4	0,8
Witveeskalveren	Ru 14	0,0302	0,0174	6,9	4,0
Varken					
Pasgeboren biggen	Va 1	0,0187	0,0141	0,03	0,02
Gespeende biggen, ongeveer 4 weken oud	Va 2	0,0244	0,0122	0,18	0,09
Biggen van ongeveer 10 weken (ca. 25 kg)	Va 3	0,0248	0,0122	0,65	0,32
Vleesvarkens	Va 4	0,0250	0,0123	2,85	1,40
Fokzeugen	Va 5	0,0250	0,0123	5,13	2,51
Opfokzeugen/beren van ongeveer 7 maanden	Va 6	0,0249	0,0132	3,11	1,65
Fokberen ouder dan 7 maanden	Va 7	0,0250	0,0123	8,13	3,98
Slachtzeugen	Va 8	0,0250	0,0123	5,13	2,51
Kip					
Eendagskuikens	Ki 1	0,0258	0,0058	0,0010	0,0002
Opfokhennen/hanen van ongeveer 18 weken, wit	Ki 2	0,0280	0,0126	0,036	0,016
Opfokhennen/hanen van ongeveer 18 weken, bruin	Ki 3	0,0280	0,0126	0,043	0,019
Hennen/hanen ouder dan 18 weken, wit	Ki 4	0,0280	0,0128	0,045	0,021
Hennen/hanen ouder dan 18 weken, bruin	Ki 5	0,0280	0,0128	0,050	0,023
Opfokhennen/hanen van ongeveer 20 weken	Ki 6	0,0334	0,0126	0,0735	0,0277
Ouderdieren vleesrassen ouder dan 20 weken	Ki 7	0,0292	0,0125	0,121	0,052
Vleeskuikens	Ki 8	0,0283	0,0101	0,067	0,024

Diersoorten	Diercategorie- code	Per kg lichaams gewicht		Per dier	
		Kg stikstof	Kg fosfaat	Kg stikstof	Kg fosfaat
Kalkoen					
Eendagskuikens	Ka 1	0,0300	0,0078	0,0017	0,0004
Kalkoenenouderdieren van 7 maanden	Ka 2	0,0330	0,0117	0,46	0,16
Kalkoenenouderdieren ouder dan 7 maanden	Ka 3	0,0330	0,0117	0,49	0,17
Vleeskalkoenen, hennen	Ka 4	0,0330	0,0117	0,32	0,11
Vleeskalkoenen, hanen	Ka 5	0,0330	0,0117	0,65	0,23
Nerts					
Fokteven ouder dan 7 maanden	Ne 1	0,0279	0,0137	0,033	0,016
Reuen ouder dan 7 maanden	Ne 2	0,0279	0,0137	0,081	0,040
Pups	Ne 3	0,0279	0,0137	0,016	0,008
Konijn					
Jonge konijnen	Ko 1	0,0300	0,0124	0,021	0,009
Voedsters en fokrammen	Ko 2	0,0302	0,0119	0,121	0,048
Vleeskonijnen	Ko 3	0,0282	0,0119	0,075	0,032
Opfokkonijnen	Ko 4	0,0295	0,0116	0,075	0,032
Bruine rat					
Alle ratten	Ra 1	0,0289	0,0137	0,0101	0,0048
Tamme muis					
Alle muizen	Mu 1	0,0289	0,0137	0,0016	0,0008
Cavia					
Alle cavia's	Ca 1	0,0289	0,0137	0,0275	0,0131
Goudhamster					
Alle goudhamsters	Go 1	0,0289	0,0137	0,0087	0,0041
Gerbil					
Alle gerbils	Ge 1	0,0289	0,0137	0,0029	0,0014
Pekingeeend					
Eendagskuikens	Pe 1	0,0280	0,0068	0,0016	0,0004
Vleeseenden 3200 g	Pe 3	0,0295	0,0116	0,0994	0,0371
Ouderdieren van vleeseenden (tot 18 weken) 3125 g	Pe 4	0,0295	0,0116	0,0922	0,0363
Ouderdieren van vleeseenden (ouder dan 18 weken) 3400 g	Pe 5	0,0331	0,0180	0,1125	0,0612
Struisvogel					
Alle struisvogels	St 1	0,0330	0,0117	3,63	1,28
Emoe					
Alle emoes	Em 1	0,0330	0,0117	1,65	0,58
Nandoe					
Alle nandoes	Na 1	0,0330	0,0117	1,09	0,39

Diersoorten	Diercategorie- code	Per kg lichaams gewicht		Per dier	
		Kg stikstof	Kg fosfaat	Kg stikstof	Kg fosfaat
Knobbelgans					
Alle knobbelganzen	Kn 1	0,0259	0,0121	0,13	0,06
Grauwe gans					
Alle grauwe ganzen	Gr 1	0,0259	0,0121	0,13	0,06
Helmparelhoen					
Eendagskuikens	He 1	0,0248	0,0076	0,0007	0,0002
Vleesparelhoenders	He 2	0,0357	0,0126	0,0718	0,0253
Fazant					
Alle fazanten	Fa 1	0,0357	0,0126	0,054	0,019
Patrijs					
Alle patrijzen	Pa 1	0,0357	0,0126	0,014	0,005
Vleesduif					
Alle duiven	VI 1	0,0357	0,0126	0,006	0,002

Tabel 6

Stikstof en fosfaat per melkkoe

Waarvoor gebruiken?

De normen in deze tabel gebruikt u om te berekenen hoeveel mest uw melkkoeien produceren. En hoeveel stikstof en fosfaat daarin zit. U maakt onderscheid tussen drijfmest en vaste mest.

Na de berekening weet u of u genoeg opslagruimte heeft voor de mest van uw melkkoeien. Het gaat hierbij om de ruimte die u nodig heeft voor het opslaan van de mest in de periode augustus tot en met februari in m³.

Vrijstelling voor administratie en registratie

Met de stikstofnormen kunt u ook berekenen of u vrijstelling kunt krijgen voor het bijhouden van een administratie en registratieverplichtingen. U heeft hiervoor vrijstelling als de stikstofproductie minder is dan 350 kilogram.

Hoe te gebruiken?

De hoeveelheid stikstof hangt af van hoeveel melk een koe in een jaar produceert (in kilogram) en van het ureumgehalte (in milligram voor elke 100 gram melk). Ook de hoeveelheid fosfaat hangt af van de melkproductie. Om de totale mestproductie van melkkoeien te berekenen, vermenigvuldigt u het gemiddeld aantal melkkoeien (in een jaar) op uw bedrijf met het bijbehorende forfait.

Melkproductie en ureumgehalte

De gemiddelde melkproductie van een melkkoe berekent u zo: u bepaalt hoeveel koemelk er in een jaar op uw bedrijf is geproduceerd. Die hoeveelheid deelt u door het gemiddeld aantal melkkoeien in dat jaar op uw bedrijf.

Handreiking bedrijfsspecifieke excretie melkvee

Als u als melkveehouder wilt afwijken van de forfaits in deze tabel, dan kunt u gebruikmaken van de Handreiking bedrijfsspecifieke excretie melkvee (BEX). Op onze website vindt u de actuele versie van de BEX.

Biologisch bedrijf

Heeft u een biologisch bedrijf dat is geregistreerd bij de Stichting Skal? En houdt u melkkoeien? Dan gebruikt u ook de forfaits voor stikstof op pagina 5 in Tabel 4a Diergebonden normen biologisch. Deze staan ook in de Meststoffenwet.

Tabel 7

Stikstof en fosfaat in eieren

Waarvoor gebruiken?

Met deze tabel berekent u de hoeveelheid stikstof en fosfaat in eieren die u aan- en afvoert. U bepaalt met deze tabel ook de hoeveelheid stikstof en fosfaat die aan het begin en het einde van het jaar op voorraad is.

Hoe gebruiken?

Voor de berekening vermenigvuldigt u het aantal aan- en afgevoerde eieren (in kilogram) met de norm die hierbij hoort. Voor de berekening van de begin- en eindvoorraad vermenigvuldigt u het aantal eieren (in kilogram) in voorraad met de norm die daarbij hoort.

	Kg stikstof per kg ei	Kg fosfaat per kg ei
Consumptie-eieren van kippen	0,0185	0,0039
Broedeieren van kippen	0,0193	0,0044
Eieren van kalkoenen	0,0194	0,0046
Eieren van eenden	0,0195	0,0045
Eieren van andere dieren	0,0190	0,0040

Tabel 8

Opbrengst en stikstof en fosfaat in diervoer

Waarvoor gebruiken?

Deze tabel gebruikt u voor het bepalen van de gebruikte hoeveelheid voer voor staldieren die u heeft gebruikt. Daarbij gaat het om het voer dat u op uw eigen bedrijf produceert. U berekent ook hoeveel stikstof en fosfaat daarin zat. Er zijn forfaits voor ruwvoer en enkelvoudig diervoer. En er zijn forfaits voor de totale opbrengst per hectare en voor droge stof.

Hoe te gebruiken?

U vermenigvuldigt per gewas (het voer voor de dieren) het aantal hectare van dat gewas met de stikstof- en fosfaatgehalten uit de tabel. Voor de bepaling van de hoeveelheid stikstof of fosfaat van de begin- of eindvoorraad vermenigvuldigt u per gewas het gewicht met de forfaitaire gehalten van vers gewicht of droge stof gewicht.

Product als co-materiaal

Gebruikt u 1 van de producten als co-materiaal in een co-vergistingsinstallatie? Dan kunt u voor de forfaitaire gehalten gebruikmaken van de forfaits van het betreffende product. Lees meer over co-vergisting op onze website.

Gewas	Opbrengst (ton ds/ha)	Opbrengst (ton product/ha)	Stikstofgehalte (kg stikstof/ ton ds)	Fosfaatgehalte (kg fosfaat/ ton ds)	Stikstofgehalte (kg stikstof/ton vers product)	Fosfaatgehalte (kg fosfaat/ton vers product)
Snijmaïs	16,1	44,6	11,3	4,5	4,0	1,6
Maïskolvenschroot	7,8	14,0	14,4	5,7	7,6	3,0
Corncobmix (100% spil)	7,9	15,0	15,5	6,9	8,1	3,6
Corncobmix (25% spil)	7,9	12,4	15,0	6,9	9,5	4,3
Korrelmaïs	7,9	9,1	12,2	5,5	10,5	4,8
Gehele plant silage	8,8	10,5	17,6	6,9	5,7	2,2
Tarwe	7,6	8,8	20,9	7,5	17,9	6,4
Erwten	5,5	6,5	37,5	9,8	32,5	8,5
Gerst	5,9	6,8	18,5	8,2	13,9	7,1
Aardappelen (vers)	9,9	49,1	16,8	4,6	3,4	0,9
Aardappelen (kuil)	¹	¹	10,4	4,6	3,3	1,5
Appelen	¹	¹	4,2	1,6	0,7	0,3
Graanstro (rogge)	3,6	4,3	4,6	2,3	3,9	1,9
Graanstro (tarwe)	3,5	4,1	6,6	2,1	5,8	1,8
Grashooi	¹	¹	21,1	6,2	17,8	5,2
Graskuil	¹	¹	27,9	9,4	12,4	4,2
Graszaadstro	¹	¹	9,9	4,4	8,5	3,7
Rogge	3,3	3,8	15,5	8,2	16,0	7,1
Uien	6,0	51,0	21,6	6,9	2,5	0,8
Voederbieten	15,5	100,0	12,5	4,6	1,7	0,6
Witlofwortelen	²	²	8,2	5,7	1,2	0,9
Kaaswei			37,0	24,4	1,3	0,9

ds = droge stof

ha = hectare

- Opbrengst is sterk afhankelijk van teeltmethode en tijdstip van oogsten en het betreft vaak een deel van de totale opbrengst van het jaar.
De jaaropbrengst is afhankelijk van de stikstofgift
- Altijd aanvoer van andere bedrijven, waarbij geen relatie met oppervlakte te maken is.

Tabel 9

Werkzame stikstof landbouwgrond

Waarvoor gebruiken?

Met de werkingscoëfficiënt berekent u hoeveel werkzame stikstof in de mest zit die u op uw bedrijf gebruikt. Dit doet u alleen voor de stikstofgebruiksnorm. Voor de gebruiksnorm dierlijke mest rekent u met alle stikstof die in de dierlijke mest zit.

Hoe gebruiken?

De werkzame stikstof in de mest berekent u zo:
De hoeveelheid gebruikte mest x het passende percentage (werkingscoëfficiënt).

Dit doet u voor alle organische mestsoorten die u op uw bedrijf heeft gebruikt. Er zijn verschillende werkingscoëfficiënten. Deze zijn afhankelijk van:

- de mestsoort;
- de herkomst;
- het type bedrijf (met of zonder beweiding);
- het tijdstip van gebruik.

Voor kunstmest rekent u met een werkingscoëfficiënt van 100%.

Beweiden of volledig maaien?

U bepaalt in 1x voor uw hele bedrijf of uw grasland wordt gezien als grasland met beweiden of grasland met volledig maaien.

Voorwaarden voor grasland met volledig maaien:

- U weidt alleen jongvee van runderen niet ouder dan twee jaar.
- Het aantal stuks jongvee in de wei is niet groter dan het aantal ouderdieren op uw bedrijf.
- Dieren die u voor de hobby houdt mag u weiden. U telt ze niet mee.

Mengsels van mest

Heeft u een mengsel van mestsoorten? Dan rekent u met de werkingscoëfficiënt van het type mest (in het mengsel) met de hoogste werkingscoëfficiënt. Zit er in het mengsel een mestsoort die niet in deze tabel staat? Reken dan met een werkingscoëfficiënt van 100%.

Kunt u laten zien wat het aandeel stikstof is van alle mestsoorten van het mengsel? Dan mag u de werkingscoëfficiënt ook apart berekenen voor elke gebruikte mestsoort.

Digestaat

Voor digestaat uit de covergistinginstallatie geldt de werkingscoëfficiënt van de mest die bij het vergisten is gebruikt. Lees meer over covergisting op onze website.

Mestscheiding

Na mestscheiding ontstaat een dunne en een dikke fractie. Voor dunne fractie staat een werkingscoëfficiënt in deze tabel. De dikke fractie na mestscheiding zien we als vaste mest. De werkingscoëfficiënt van vaste mest staat in de tabel.

Tabel 9 Werkzame stikstof landbouwgrond

Soort en herkomst meststof ¹	Toepassing ¹	Werkingscoëfficiënt in procenten
Drijfmest en dunne fractie		
Drijfmest van graasdieren op het eigen bedrijf geproduceerd	Op bedrijf met beweiding ²	45
	Op bedrijf zonder beweiding ³	60
Drijfmest van graasdieren aangevoerd		60
Drijfmest van varkens	Op klei en veen	60
	Op zand en löss	80
Drijfmest van overige diersoorten		60
Dunne fractie na mestbewerking en gier		80
Vaste mest		
Vaste mest van graasdieren op het eigen bedrijf geproduceerd	Op bouwland op klei en veen, van 1 september t/m 31 januari	30
	Overige toepassingen op bedrijf met beweiding ²	45
	Overige toepassingen op bedrijf zonder beweiding ³	60
Vaste mest van graasdieren aangevoerd	Op bouwland op klei en veen, van 1 september t/m 31 januari	30
	Overige toepassingen	40
Vaste mest van varkens, pluimvee en nertsen		55
Vaste mest van overige diersoorten	Op bouwland op klei en veen, van 1 september t/m 31 januari	30
	Overige toepassingen	40
Overig		
Compost		10
Champost		25
Zuiveringsslib		40
Overige organische meststoffen		50
Mengsels van meststoffen ⁴	Voor mengsels geldt de werkingscoëfficiënt van de meststof met de hoogste werkingscoëfficiënt die het mengsel bevat	

1 Zonder nadere vermelding geldt de werkingscoëfficiënt voor alle grondsoorten, ongeacht herkomst en voor het hele jaar, tenzij aanwenden op basis van het Besluit gebruik meststoffen is verboden.

2 De werkingscoëfficiënt voor een bedrijf met beweiding mag u alleen toepassen, als uw bedrijf ook de stikstofgebruiksnorm voor beweide grasland toepast.

3 De werkingscoëfficiënt voor een bedrijf zonder beweiding past u toe, als u op uw bedrijf ook de stikstofgebruiksnorm voor grasland zonder beweiding toepast.
Onder een bedrijf zonder beweiding valt ook een bedrijf waar uitsluitend jongvee van runderen niet ouder dan twee jaar wordt geweid, voor zover het aantal stuks jongvee in de wei niet groter is dan het aantal op het bedrijf gehouden ouderdieren. Daarnaast mogen hobbymatig gehouden dieren worden geweid.

4 Als een mengsel een meststof bevat die niet in de tabel staat, geldt een werkingscoëfficiënt van 100%.

Tabel 10

Varkens en pluimvee omrekenen naar eenheden

Waarvoor gebruiken?

U rekent met deze normen uit hoeveel varkensenheden (VE) of pluimvee-eenheden (PE) u heeft. U weet na de berekening hoeveel productierechten u nodig heeft om de dieren te mogen houden.

Hoe gebruiken?

U rekent het aantal dieren dat u in een jaar houdt, om naar VE en PE. Dit doet u voor elke diercategorie. Het gemiddeld aantal dieren dat u in een jaar heeft, vermenigvuldigt u met de omrekenfactor van de diercategorie.

U heeft geen productierechten nodig wanneer u:

- minder dan 250 pluimvee-eenheden houdt;
- minder dan 3 varkens- eenheden houdt

Vleeskalkoenen

U bepaalt het gemiddeld aantal vleeskalkoenen met de datum van de afvoer van de hennen. Dit geldt ook als u de hanen enkele weken langer op het bedrijf heeft.

Diercategorie-nummer	Diersoort	Omrekenings-factor
400	Fokzeugen inclusief biggen jonger dan 6 weken (ten minste eenmaal gedekt of geïnsemineerd: guste zeugen, gedekte maar nog niet drachtige zeugen, drachtige zeugen, zeugen met biggen, zeugen waarvan de biggen gespeend zijn en waarvan de biggen aan een ander bedrijf worden geleverd ca. 6 weken na hun geboorte)	1,97 ve
401	Fokzeugen inclusief biggen biggen tot een gewicht van 25 kg (ten minste eenmaal gedekt of geïnsemineerd: guste zeugen, gedekte maar nog niet drachtige zeugen, drachtige zeugen, zeugen met biggen, waarvan de biggen worden gehouden tot een gewicht van ca. 25 kg (ook fokzeugen waarvan de biggen op het eigen bedrijf worden gehouden)	2,74 ve
402	Opfokzeugen jonger dan 7 maanden (jonge zeugen, nooit gedekt of geïnsemineerd, gehouden voor de fokkerij van ca. 25 kg tot ca. 7 maanden, ook aangeleverde opfokzeugen van ca. 25 kg die worden afgeleverd op ca. 7 maanden of iets ouder en opfokzeugen afkomstig van het eigen bedrijf van exact 25 kg, die worden afgeleverd op ca. 7 maanden)	0,96 ve
403	Opfokzeugen van 7 maanden en ouder (jonge zeugen, nooit gedekt of geïnsemineerd, gehouden voor de fokkerij van ca. 7 maanden tot de eerste dekking, ook opfokzeugen die zijn aangeleverd op ca. 7 maanden of iets jonger, tot de eerste dekking)	1,59 ve
404	Opfokzeugen van een gewicht van 25 kg tot de eerste dekking (jonge zeugen, nooit gedekt of geïnsemineerd, gehouden voor de fokkerij van ca. 25 kg tot de eerste dekking. Opfokzeugen die zijn aangeleverd op ca. 25 kg, die niet op 7 maanden worden afgeleverd, maar worden aangehouden tot de eerste dekking; ook opfokzeugen afkomstig van het eigen bedrijf die worden aangehouden van exact 25 kg tot de eerste dekking)	1,11 ve
405	Opfokberen (jonge nog niet dekrijpe beren, die worden aangehouden voor de fokkerij, van ca. 25 kg tot ca. 7 maanden of iets ouder; ook beren afkomstig van het eigen bedrijf vanaf exact 25 kg)	1,09 ve
406	Dekberen (dekrijpe beren - ook zoekberen - van ca. 7 maanden en ouder; ook aangeleverde beren van iets jonger dan 7 maanden; beren afkomstig van het eigen bedrijf te rekenen vanaf exact 7 maanden)	1,86 ve

Diercategorie-nummer	Diersoort	Omrekenings-factor
407	Biggen (gespeende biggen die op ca. 6 weken zijn aangeleverd, die worden afgeleverd op ca. 25 kg; ook op 6 weken aangeleverde biggen die op het eigen bedrijf worden aangehouden voor de mesterij, tot exact 25 kg)	0,36 ve
410	Slachtzeugen (zeugen die niet meer gebruikt worden voor de fokkerij, maar worden afgemest)	1,59 ve
411	Vleesvarkens (varkens die doorgaans worden gemest vanaf ca. 25 kg of iets lichter tot ca. 110 kg; ook biggen afkomstig van het eigen, gesloten bedrijf vanaf exact 25 kg)	1 ve
300	Opfokhennen en -hanen van legrassen, jonger dan ca. 18 weken (opfokhennen en -hanen voor de vervanging van hennen en hanen van legrassen, inclusief (groot) ouderdieren, die worden afgeleverd op ca. 18 weken; dieren die op het eigen bedrijf worden aangehouden worden tot exact 18 weken meegeteld)	0,4 pe
301	Hennen en hanen van legrassen, ca. 18 weken en ouder (hennen en hanen - inclusief (groot)ouderdieren - die zijn aangeleverd op ca. 18 weken; ook van het eigen bedrijf afkomstige hennen en hanen - inclusief (groot)ouderdieren -, vanaf exact 18 weken)	1 pe
310	Opfokhennen en -hanen van vleesrassen (opfokhennen en -hanen ter vervanging van (groot)ouderdieren van vleesrassen, die worden afgeleverd op ca. 19 weken; dieren die op het eigen bedrijf worden aangehouden worden tot exact 19 weken meegeteld)	0,5 pe
311	Ouderdieren van vleesrassen (ouderdieren - inclusief grootouderdieren - van vleesrassen, die zijn aangeleverd op ca. 19 weken; ook van het eigen bedrijf afkomstige (ouder)dieren, vanaf exact 19 weken)	1,48 pe
312	Vleeskuikens (kuikens die voor de slacht worden afgeleverd)	0,48 pe
200	Jonge kalkoenen (hennen en hanen voor de productie van broedeieren ca. 0 tot ca. 6 weken, gehouden op een quarantainebedrijf)	0,52 pe
201	Opfokkalkoenen (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 6 tot ca. 30 weken, gehouden op een opfokbedrijf)	2,94 pe
202	Kalkoenen ouderdieren (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 30 weken en ouder)	4 pe
210	Vleeskalkoenen (vanaf het opzetten bij aanvang van de mestperiode tot de aflevering voor de slacht)	1,58 pe

Tabel 11

Normen en mestcodes aanvoer en afvoer (dierlijke) mest

Waarvoor gebruiken?

De forfaitaire gehalten aan stikstof en fosfaat per ton mest, onderscheiden naar diersoort, diercategorie en mestsoort, gebruikt u voor de bepaling van de hoeveelheid fosfaat en stikstof in (dierlijke) mest die in een jaar forfaitair (dus zonder te wegen, bemonsteren en analyseren) van uw bedrijf is afgevoerd of aangevoerd. Voor een aantal mestcodes is geen forfait vastgesteld.

Hoe te gebruiken?

Voor de berekening vermenigvuldigt u de hoeveelheid aan- en afgevoerde (dierlijke) mest met de bijbehorende norm. Voert u de mest van uw bedrijf af zonder wegen, bemonsteren en analyseren? Op onze website vindt u de voorwaarden voor het forfaitair afvoeren van (dierlijke) mest.

Diersoort	Omschrijving	Mestcode	Kg stikstof per ton	Kg fosfaat per ton
Rundvee	Vaste mest	10	6,4	3,2
	Filtraat na mestscheiding	11	4,0	1,3
	Gier	12	4,0	0,2
	Koek na mestscheiding	13	9,2	9,2
	Drijfmest behalve van vleeskalveren	14	4,0	1,5
	Bewerkte kalvergier	17	4,2	5,0
	Vleeskalveren, witvlees	18	3,2	1,2
	Vleeskalveren, rosevlees	19	5,5	2,2
Kalkoenen	Mest, alle systemen	23	30,1	22,9
Kippen	Drijfmest	30	9,9	6,2
	Deeppitstal, kanalenstal	31	24,3	22,1
	Mestband	32	26,0	20,9
	Mestband + nadroog	33	32,6	26,3
	Geheel of gedeeltelijk strooiselstal (incl. voliërestal/scharrelstal)	35	26,8	24,9
Vleeskuikens en parelhoenders	Mest, alle systemen	39	31,1	15,4
Varkens	Vaste mest	40	8,1	8,0
	Filtraat na mestscheiding	41	6,8	1,6
	Gier	42	2,0	0,9
	Koek na mestscheiding	43	11,0	17,8
	Drijfmest fokzeugen, incl. biggen, opfokzeugen/-beren, dekberen	46	3,8	2,4
	Drijfmest vleesvarkens	50	6,4	3,8
Schapen	Mest, alle systemen	56	8,5	4,7
Geiten	Drijfmest	60	4,8	2,5
	Vaste mest	61	9,1	4,8
Nertsen	Vaste mest	75	27,7	45,7
	Drijfmest	76	7,9	3,1
Eenden	Vaste mest	80	9,7	9,4
	Drijfmest	81	5,8	3,8
Konijnen	Vaste mest	90	11,3	11,7
	Drijfmest met percentage droge stof < 2,5%	91	0,81	0,14
	Drijfmest	92	4,4	3,0
Paarden	Vaste mest	25	4,8	2,5

Diersoort	Omschrijving	Mestcode	Kg stikstof per ton	Kg fosfaat per ton
Ezels	Vaste mest	26	5,0	3,0
Pony 's	Vaste mest	27	4,7	3,2
Herten	Vaste mest	95	7,1	5,3
Waterbuffels	Mest, alle systemen	96	4,1	2,1
Knobbelgans	Vaste mest	97	8,9	8,1
Grauwe gans	Vaste mest	98	8,9	8,1
Fazanten en patrijzen	Vaste mest	99	32,6	17,7
Struisvogels, emoës en nandoes	Vaste mest	100	23,1	18,7
Vleesduif	Vaste mest	101	23,1	18,7
Bruine rat	Vaste mest	102	11,9	11,7
Tamme muis	Vaste mest	103	11,9	11,7
Cavia	Vaste mest	104	11,9	11,7
Goudhamster	Vaste mest	105	11,9	11,7
Gerbil	Vaste mest	106	11,9	11,7
	Fase 1 substraat	107	5,5	3,1
	Fase 2 substraat ³	108		
	Fase 3 substraat ¹	109	8,0	4,4
	Champost ²	110	7,0	3,9
	Compost ³	111		
	Zeer schone compost ³	112		
	Zuiveringsslib vloeibaar ³	113		
	Zuiveringsslib steekvast ³	114		
	Kunstmest ³	115		
	Overige mestsoorten ³	116		
	Gescheiden champost ⁴	117	7,1	4,1

- 1 Fase 3 substraat is het product dat van het compostbedrijf wordt vervoerd naar de champignonkwekerij.
- 2 Champost is het product dat van de champignonkwekerij wordt afgevoerd.
- 3 Voor deze mestcodes zijn geen forfaits vastgesteld.
- 4 Gescheiden champost: de doorgroeide dekaarde wordt gescheiden van het champignonsubstraat. De met mycelium doorgroeide dekaarde met champignonresten die overblijft na scheiding kan worden afgevoerd als overige organische meststof.

Tabel 11b

Opmerkingscodes op het rVDM

Waarvoor gebruiken?

Op het realtime Vervoersbewijs dierlijke mest (rVDM) moet u een opmerkingscode invullen als er sprake is van een bepaalde situatie. Het is mogelijk dat u meerdere opmerkingscodes moet invullen. In deze tabel vindt u bij elke opmerkingscode een omschrijving van de situatie. Helemaal onderaan staan drie codes die RVO invult.

Omschrijving	Opmerkingscode
Over de grens	
Export naar België	11
Export naar Duitsland	12
Verklaring eigen gebruik op grensperceel in België of Duitsland	13
Export naar Frankrijk	14
Export naar overige landen	19
Import uit België	21
Import uit Duitsland	22
Erkenning als grensoverschrijdend veeteeltbedrijf	23
Import uit Frankrijk	24
Import uit overige landen	29
Bepaling van hoeveelheid	
Levering aan particulier	31
Boer-boer	32
Afvoer naar uit gebruik gegeven grond	33
Afvoer naar natuurterrein	34
Afvoer van kleine bedrijven (<350 kg N en < 3 ha)	35
Aanvoer naar kleine bedrijven (<350 kg N en < 3 ha)	39
Konijnengier (drogestof <2,5%)	36
Keten paardenmest – substraat – champost	37
Vervoer spoor 2	38
Vervoer per schip of per trein	45
Gesplitst vervoer van vaste mest	46
Afvoer naar tuincentrum of hovenier	47
Overgeladen op ander vervoermiddel	48
Fertigarant	62
Afvoer uit co-vergistinginstallaties	93
Afgekeurd digestaat	96
Bijzonderheden transport	
Geen wegtransport (bijv. pijpleiding KGBI)	42
Wegtransport KGBI	44
Bijzonderheden bemonstering	
Mestmonster verloren gegaan	50
Partijbemonstering	58
Mestverwerkingsplicht	
Als elke voorgeschreven melding aan rVDM heeft plaatsgevonden geldt het als mestverwerkingsovereenkomst in het kader van de verwerkingsplicht. Afvoer direct naar verwerker of export.	61

Omschrijving	Opmerkingscode
<i>Uitzonderingen mestverwerkingsplicht</i>	
Regionale afzet	71
Afvoer naar champignonsubstraatbereider	72
Huisvestingssysteem strorijke mest	73
<i>Codes die RVO invult</i>	
Analyse van het monster mislukt	52
Heranalyse	53
Apparatuur defect	55

Tabel 11c

Opmerkingscodes op VZC

Waarvoor gebruiken?

Bij vraag 4 van het Vervoersbewijs zuiveringsslib en compost (VZC) moet u een opmerkingscode invullen als er sprake is van een bepaalde situatie. In deze tabel vindt u bij elke opmerkingscode een omschrijving van de situatie.

Omschrijving	Opmerkingscode op VZC
Grensoverschrijdend	
Export naar België	11
Export naar Duitsland	12
Export naar Frankrijk	14
Export naar overige landen	19
Import uit België	21
Import uit Duitsland	22
Import uit Frankrijk	24
Import uit overige landen	29
Hoeveelheidsbepaling	
Levering aan particulier	31
Afvoer naar natuurterrein	34
Afvoer naar tuincentrum of hovenier	47
Onderling gemengd vloeibaar zuiveringsslib	59
Bijzonderheden transport	
Levering eenmalige compostgift	60